

Halkevi (İST)
Halkevi

HALKEVİ

*Atatürk çocukları
13^{üncü} yılınız kutlu olsun*

SAYI: 36

ESKİŞEHİR
HALKEVİ
TARAFINDAN
ÇIKARILIR

— İÇİNDEKİLER —

- Bizim Cumhuriyetimiz Kâzım Namı Duru
Cumhuriyet ve Türk Faruk Şükrü Yersel
Gençlik ve Cumhuriyet Eminittin Çeliköz
Bayram sabahı (Şiir) Faruk Şükrü Yersel
13 üncü yılımız
ve Eskişehir Faruk Şükrü Yersel
Kanlı Hançer Fevziye Meteoglu
Anadolunun Ayşesi Mehmet Türkmenoğlu
Devrimcilerin şarkısı Şehap Gürsel
Çoban (şiir) Mehmet Türkmenoğlu
Teşkilatı esasiye Lise öğretmeni Necmi
Eskişehirde Folklor çalışmaları Halkevi

IKURUMU

BIZIM

YAKINLARIMIZ

Yakınlarımızın hayatlarındaki değişiklikler, özellikle son zamanlarda, oldukça belirgin hale gelmiştir. Bu değişiklikler, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde kendini göstermektedir. Özellikle teknolojinin hayatımıza girmesiyle birlikte, iletişim ve ulaşım alanlarında büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Bu durum, insanların hayatlarını kolaylaştırırken, aynı zamanda sosyal ilişkilerde de önemli değişimler yaratmıştır.

Bu süreçte, bireylerin hayat kalitesinde de önemli artışlar gözlemlenmektedir. Özellikle eğitim ve sağlık alanlarında yapılan yatırımlar, insanların yaşam standartlarını yükseltmiştir. Ancak, bu gelişmelerin yanı sıra, çevre kirliliği ve sosyal eşitsizlik gibi sorunlar da göz ardı edilememelidir. Gelecekte, bu sorunların çözümü için daha fazla çaba harcanmalıdır.

TURK TAP

Yazı ve Neşriyat
müdürü

Faruk Yersel

HALKEVİ

Çıkaran : Eskişehir

HALKEVİ

Neşriyat Şubesi

29 Birinci Teşrin 1936

Yıl : 3

Sayı : 36

BİZİM CUMHURİYETİMİZ

Yazan : Kâzım Nami Duru

Bu gün On üçüncü yılını kutluladığımız Türk Cumhuriyeti, bütün anlamıyla modern bir Cumhuriyettir. bunu elde etmek için Türk ulusunun çektiği acıları, gösterdiği fedakârlıkları, bir kerre daha hatırlamak eyidir; fakat bu anışı, okurların içlerine bırakarak, on üç yıl içinde yeni devletimizin, yer yüzü devletleri arasında ne mutlu bir yer tuttuğunu göz önüne almalıyız.

Bu yazıyı yazan, mutlakıyet devrinde doğmuş, tatlı çocukluk ve ateşli gençlik devirlerini o devirde geçirmiştir. çocukluğumuz, kayıtsız ve endişesiz bir hayattan ibaret olduğu için, o vakit okuma ve yetişme işlerinde ne kadar zavallı olduğumuzu bile düşünecek olgunlukta degildik. Gençliğimiz, ah! o öyle yoksulluklar ve hıranlar içinde geçmiştir ki, her kes yaşlılığında gençliğini sevgi ve heyecan ile anarken, biz bu gün, kurutulan kanlarımıza, zorla tutulan heyecanlarımıza, ezilen düşüncelerimize acıaktan başka bir şey yapamıyoruz.

Olgunluğumuza girdiğimiz sıralarda meşrutiyet ilan edildi. o günleri şimdi hatlıyorumda, çelik kazanlar içinde zabtedilen buharlar gibi birdenbire patlıyarak, günlerce, haftalarca, belkide aylarca deli gibi olduğumuza şimdi gülüyorum, gülüyorum; çünkü bütün o delilik, yalnız hür olmak zevkını tadabilmekten ibaretti. o günlerden sonra, nisbi hürriyetimizden başka işlerde hep hayal sükutundan hayal sükutuna uğradığımızı gördük.

Meşrutiyetmi kötü şeydi; bizmi meşrutiyetin istediği vasıfları haiz degildik. zaman gösterdiki meşrutiyet, mutlakiyet rejimine göre çok ileri bir merhale isede, Cumhuriyet, hele Halk Cumhuriyeti rejimine bakılınca, az bir sarsıntı ile tekrar mutlakiyete dönmeğe hazır hastalıklı bir rejimdir. onun için meşrutiyetin ilk aylarındaki delice heyecanlarımızı on on iki yıl içinde çok kötü denemelerle ödedik.

Bu gün, baştan başa bütün ulusca, en erkin devlet halinde bulunuyoruz. yüzlerce yıl süren saltanat idaresinde Türk, yalnız ruhundaki kahramanlığı göstermek fırsatını bulabilmişti; medeniyet yolunda kabiliyetlerini gösterememiş, işletememişti. meşrutiyet devrindedede daha açık ve daha ileri bir hareket yapamamıştı. bu gün on üç yıllık Cumhuriyet devresi içinde Türkün bütün atavik, yani atalarından kalma kabiliyetleri birer birer görünmeğe başladı. hem öyle çabık bir yürüyüşle görünüyorki yabancıları değil, bizi bile şaşırtıyor.

Bizim Cumhuriyetimiz, kendine özel vasıflarile, başka Cumhuriyetlerden ayrılır. bu, bir Fransız cumuriyeti, İsvicre cumhuriyeti Amerika cumhuriyeti degildir; Türkün öksüz zamanlardan bu güne kadarki tarihi dehasını temsil eden Atatürk cumhuriyetidir;

“Kemalizm” denilen sosyal ve siyasal asrî bir felsefenin prensiplerini tecelli ettiren bir cumhuriyettir; bizim cumhuriyetimizdir.

Bu Cumhuriyet iledirki biz, yüzlerce yıl içinde yitirmek üzere olduğuz ulusal benliğimizi bulduk. yer yüzünün en kahraman; en eski, en medeni milleti olduğumuzu Atatürkümüzden öğrendik; ulusal benliğimize güvenimiz arttı. bir devlet oldukki devletler muvazenesinde en sayın bir yer tutuyoruz. erkinliğimiz; ne adli, ne de mali (adli ve mali diyorum, çünkü eski devirde Avrupaya bu iki türlü tabiiyetimiz, erkinliğimizin kara lekeleri idi) en küçük bir leke ile bile lekeli degildir. tam anlamıyla erkiniz. yurdumuzun içinde istedigimiz biçimde çalışarak, kendi mutluluğumuzu artırmağa çalışıyoruz. ordumuzun büyük değeri, her kese saygı veriyor. bütün Demir yollarımız yabancı ellerden alınarak öz malımız olduktan başka, Türkün alın teri dökerek kazandığı öz parası ilede yurdumuzun en uzak yerlerini birbirine yeni demir yollarile yak-

laştırdık ve yaklaşıyor, onun tam birliğini yapıyoruz.

Her gün Gazetelerde okudugumuz bin bir ileri hareketimizi burada sayıp dökmeye ne lüzum var? bunları kör gözler bile görüyor, sağır kulaklar bile eşitiyor.

Eski şairlerden biri “o mahilerki derya içredir deryayı bilmezler,” demiş; biz, kendi ellerimizle yarattığımız büyük işlerin içinde yaşadığımız için, ne büyük ilerlemeler yapmış olduğumuzun temamilde farkında olamazsak, mazur görülmeliyiz.

Türk, Cumhuriyete göz bebeği olarak bakar; onu büyük kurtarıcısının, büyük yartıcısının en güzel eseri olarak sever, vicdanı ona bağlıdır; inanı ondan sıcaklık alır.

Cumhuriyet olmasaydı, Türk kendi benliğini anlamakta kimbilir daha ne kadar uzun yıllar gecikir; yer yüzünde layık olduğu yüksek yeri belkide hiç tutamazdı. bütün bu nimetleri Atatürkümüze borçlu olduğumuzu biliyoruz.

Bizim Cumhuriyetimiz on üç yaşına girmiş bulunuyor. bu yaş, onun ilk çocukluğudur; yıllar, her gün gibi ilerlemeler ve yeni yaratmalarla geçtikce Türk gürbüz ve kudretli bir genç gibi olgunluğunu artıracak ve “kültürümüzü muasır medeniyetin üstüne çıkarmak,” (Atatürk)hakikatine varacaktır.

Artık bu bizim Cumhuriyetimize bağlılığımızı, bu günkü haklı neşemizin heyecanları içinde bir kerre daha göstermegi unutmamalıyız.

Cümhuriyet ve Türk..

Yazan : Faruk Şükrü Yersel

Bizans imperatoru Teodos, yediği mirası hazmedemiyen şımarık ve dejenere bir çocuk gibi böğürüyor :

— Ben büyük bir babanın oğluyum...

Bu cıvık ses, kapkara bir dalga gibi, Attilânın kulağında titreyince, yiğit ve yeni neş kumandan, tok cevabını tarihin dehlizlerine bırakıyor :

— Bende büyük bir milletin oğluyum!.. [1]

Attilâ, güneşten kopmuş bir parça gibi düştüğü yeri yakarken, yaktığı yerde de bir hayat baharının hareketlerini diriltti.. Onun yıldırımlaşan iradesi, iradelerin en haşmetlisi olan bir milletin karakterinden doğuyor ve Attilâ, yalnız Türk oluşun gururu ile, hükümdar'lara çadırının eteklerini öpdürüyordu...

Yer yüzünü, zelzeleye uğramış bir ülke gibi kökünden kaldırıp, yaman bir şehametle, ölmez bir tarihi tekvin eden koca asker, en göz kamaştırıcı bir inkılâbı yaratırken, ne egoizmin karanlığında bağdaşmış, ne ferdiyetin çamuruna batmış ve nede bir asâlet davası ile milletin necabetine omuz silkmıştır..

Teodosa sorunuz :

Ona göre, kendi mukaddes vücudu, arkasında sürüklenen cemaat için sonsuz bir şeref demektir.. Milletine, büyüklüğü bir sadaka diye tevzi eden cimri.. Pısrık ve huthin bir adam!..

Attilâya sorunuz;

Onun insana gurur veren bir aile şeceresinden daha yüksek bir milliyet şeceresi vardır.. Ve cemaat, Attilâ için şeref sadakaları dilenen şuursuz ve hasta bir köme değil, fertlere kendi

[1] Nutuk.

faziletinin aydınlığını sunan feyyaz bir hayat kaynağıdır.... Ne temiz, ne realist ve ne sosyal bir adam!....

Tarihde Cengiz neden bir Fâtihdir?... Mete, bu yağız ve yaratıcı şahsiyet, niçin, mukadderatı avucunun ortasında bir tutam hamur yapmıştır?... Şair ve seven Babur, talisizliğin kaplanlaşan zulmü ile cahilliğin sırtlanışan ihtirası ortasında, nasıl dimdik durmuş ve zümrüt pençesini ihanetin bağrına saplıyarak bir devlet kurmuştur.

Altaylarda fırtına ve alpların birisinde bahar olan evrensel akınların, kaç adsız ve kütüksüz kahramanı vardırki, biz onları, şu önümüzdeki engin boşlukta bir siloet gibi seyrederek, fakat şahıslarını tayine kalkınca, yalnız :

— Bu, bir Türkdür diyebiliriz...

Keskin ve zağlı kılıncını, çadırına asıp, "oh,, demeden toprağın altına göç eden Cengiz, eğer muvaffakiyetini, kendi babasının mirasında arasaydı, ellerini yukarıya kaldırır, felâketlerin saralı akınları önünde teslim diye haykırırdı... Fakat o ne bahtiyar akıllıdırki, milletlerden vücutta getirdiği halitanın en başına yine Türkü bir "ön,, olarak dikmiş, yılınlaşan dakikalarda, babasının [hazinei hassasına] değil, Türkün yaşatıcı vücuduna sığınmış ve en sonunda, asaletlerin secdesine mescit olmuştur!..

Türkiyede, Cümhuriyet neden vardır ve saltanat neden yok olmuştur!..

Bu sorguya en kesin bir cevap vermek için biz, yukarıdaki satırları karaladık. Demek istedikki, Türkiyede saltanat demek, büyüklüğü ferdiyetin şecresinde aramak, fakat Türkiyede Cümhuriyet demek, fazileti yalnız kendi ulusal varlığımız içinde bulmak demektir.... Bizde verasetin iç durumumuzda akrepleşen saltanatı, büyüklüğün dünyalara meydan okuyan yılmazlığına engel olamaz. Bir yurttaşki Türktür... Ve bir yurttaşki Türkün bütün hasletlerini kendi varlığında toplamıştır.. Onun şahsında tecelli eden ulusal kıymet, bütün bir yurdun malı demektir. Ve şahıslar bu kıymet

ifadeleri ile, her zaman ulusal dırlar... Öyle ise, biz nasıl olurda büyüklüğü, fazileti, şefliği, tapulaşmış bir tarla gibi babadan oğula, oğuldan toruna miras bırakırız?.. Türk milleti ne bir dönüm tarla, ne bir halı seccade, nede bir tavan kandili değildirki, elden ele intikal etsin.. Onun kendi tasarruf hakkını ancak kendisi kullanır.. Ve işte bunun için biz Cümhuriyetciyiz !..

Cengiz, eğer bir Vahdettin olsaydı, yani Cengiz kendi vücudunu en meşru sandığı irsiyet ve asalet hükümleriyle bu millete bir rahmet telâkki etseydi, muhakkakki, yarıyolda kalır, topallar, tökezler, ve bir karanlık çukura yuvarlanır giderdi..

Yüce milletini baba tanıyan asil insandırki, hayatta yenilmeden yenmiş, durmadan yürümüş, yorulmadan ilerilemiş ve milleti tarafından sevilmiştir.. Bu tarihsel hadisede gizlenen gerçeğe gelince:

Türk; sosyal demokrat, realisttir.. Bu vasıfları benliğinde toplayan bir ulusun, Cümhuriyetçi olmayışında imkân yoktur.. Hatta diyebilirizki, Selçukilerin yarıda kalan fütuhatları, Osmanlıların bir inhizamla biten akıncılığı, Türkün en yüce istidadına göz yumuştan ileri gelmiştir..

Biz neden Cümhuriyetciyiz?..

Çünkü Türküz.. Ve çünkü bizim en büyüklerimizden biri söylemiştirki : Faziletli ve asil bir adamın babası, onun kendi milletidir.... Fertlerin babalığını yapan bir ulusun, fertlere istipdat kudretleri vermesi ise, bir çılgınlık ve tarihe karşı bir isyandır !..

Bizde yaşayanların alınlarına babadan oğula geçmiş imtiyazların damgası vurulmaz.. Bizde, yaşatanların alınlarına minnettar ve sayın bir milletin öpücükleri kondurulur... Bu öpücüğü verişe Cümhuriyet ve bu öpücüğü alanada Cümhur Başkanı derler.... öyle ise.. Ey Attilânın nızamlı mahşerini, Anadolu'nun göbeğinde yaratarak, yeni bir tarih ve yeni bir Dünya kuran yüce Atamız Uzat Ellerini. Uzat alnını !.. Uzat gözlerini !.. Biz seni öperek, seni kucaklayarak haykıralım :

— Türk Cümhuriyetcidir...

GENÇLİĞİN IŞIK VE FEYİZ ALDIĞI KAYNAK CUMHURİYETTİR

Yazan : Eminettin Çeliköz

Yirmi dokuz Birinci teşrin, çok mes'ut ve şanlı bir günün yıl dönümüdür.

29 İlk teşrin :

Genel savaşın dogurduğu istilâ mikruplarını ezen, asırlardan beri devam eden ihanet ve teğallübü yok eden; Türkün idaresini eline aldığı ve iradesini kullanmağa başladığı gün...

Cumhuriyet idaresini kabul ve ilanı günü.

Bu günü idrâk edinceye kadar kahraman milletimin çektikleri aklıma geliyorda, nasıl tahammül edildigine dair olan düşüncelerim donuyor..

İdarecilerimizden, işgalcı ve istilacılardan uğranılan işkenceler azaplar için hatıralarımı yokhyayım diyorumda müfekkirem duruyor.

Memleketi kurtarmak, istiklâlini korumak için dikilen ayaklanan milleti geriden vurmak; o şuurlu hareketleri durdurmak, vatan aşk ve galeyanını boğmak maksadile oynanan oyunları, yürütülen silahlandırılan kitleleri ve o kara günleri bir tasarlayayım diyorunda aklım zıvanasından çıkıyor, beynim zonkliyor.

Bağlarını kırmak, bu güne ulaşmak ne kadar cana mal oldu?.. Köyler ve Kasabalarını talân edilip yıkılmadı?..

Ninelermi, Annelermi, Hemşirelermi cevherlerinin emildiginden süngülediğinden feryat etmedi?..

Ak saçlılarını gözlerinin bin bir yerinden yaşını akıtarak can vermedi.

Cumhuriyet bizi her dertten kurtardı.

Gençlik, bu günün nasıl ve ne ile alındığını müdrikti. onun fazilet olduğuna imanı vardır. Gençlik, Türk Cumhuriyetini, Türk istiklâlini ilelebed müdafaa ve muhafaza etmek, en birinci vazifesi bulunduğu bütün mevcudiyetile kanidir.

Eskişehir halkı ve gençliği Cumhuriyetin kendisi ve kendisi Cumhuriyetin malı olduğuna inanmıştır. çünkü :

Cumhuriyet varlığımızı, benliğimizi duyurdu ve doyurdu. bizi

BAYRAM SABAHİ.

Gün aydın arkadaş !.. Güneş doğdu kalk !..
Aydınlık meydana toplanıyor Halk
Göksüne altı ok Bayrağını tak
Ulusal düğünü candan kutlula !....

* * *
Gün aydın çocuğum .. elbiseni gey ...
Eskiye özenme, artık yeni gey ...
Kızım sende davran toz penbeni gey ...
Öğretmen bekliyor, yetiş Okula

* * *
Gün aydın uyuma, artık çabık ol.
Nerdeyse kapanır şimdi bütün yol....
Geçiyor karşıdan bak birinci kol ...
Sevgilim, bayramın mübarek ola ...

* * *
Ana !.. Anam .. niye durdun sen öyle ..
Yanarım boynunu bükersen öyle ?...
Ağlarken bırakmam, seni ben öyle ...
Haydi gel .. haydi gel .. bizi kucakla !..

* * *
Zulum günü bitti .. artık, Ana gül !..
Bu güzel bayramda kana kana gül !..
Atatürk can verdi işte sana, gül
Koşalım törene , sevinçle mutla !..

Faruk Şükrü Yersel

bizimle bıraktı.

Cumhuriyet bizi her türlü esaret zincirlerinden sıyırdı. onun fazileti onünde bütün fenalıklar eridi.

Cumhuriyet, benim idarem benim benliğimin idaresidir. onun için ölmegi cana minnet biliriz. çünkü o, Türkün öz malıdır.

Cumhuriyet, gençliğin canı, gençlerin yoludur.
Çünkü Cumhuriyet :

“ Asırlardan beri çekilen musibetlerin intibahı ve bu aziz vatanın her köşesini sulıyan kanların bedelidir. „

Akında Suna

Himmetin oğlu Piyesi

Evimizin oturma ve okuma Salonları

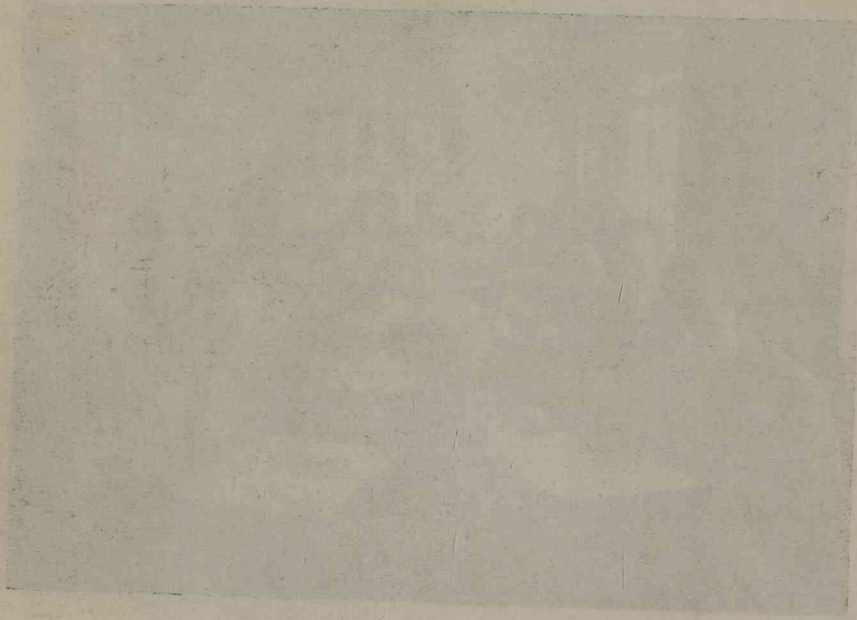
Okuma Salonu ve Konferans Salonu

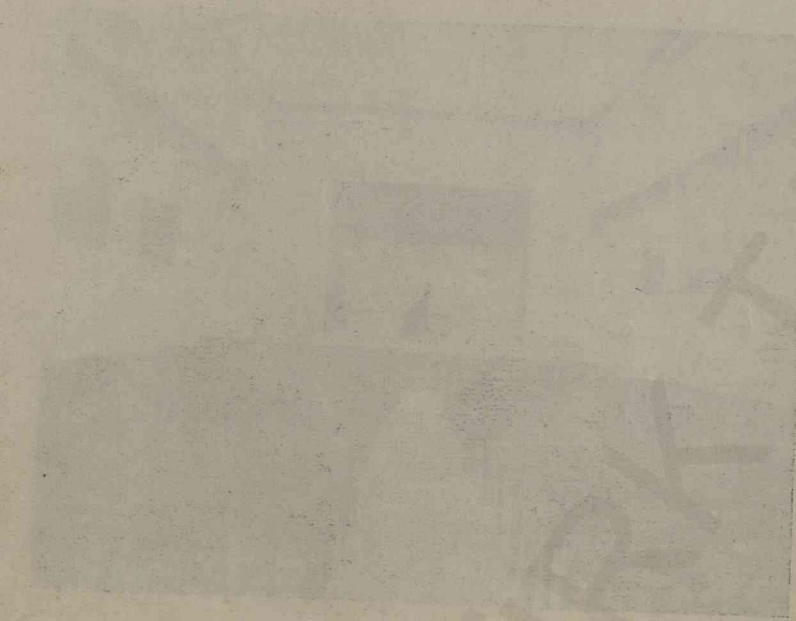
Okuma Salonu

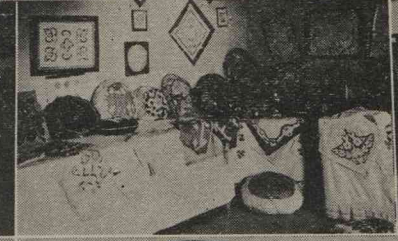
Konferans ve temsil Salonu

Okulumuzun Salonu

Konferans ve Temsil Salonu

Evimizin Dikiş, Nakış ve Dil Kursu

Evimizin Muzik Kursu

istasyonlardan sevk edilmiştir.

Yulaf, çavdar, mısır ve diğer maddelerde aynı harekete maruz kalmışlardır. Esasen burada vazıhan anlatmak istediğimiz nokta, makalemizin başında ileri sürdüğümüz hareket, kaynaşma ve ilerleme davasının varlığını rakamlarla isbat etmektir. Şu yukarıya koyduğumuz tarihsel ve tecimsel bir kaç tablo bu davanın ne kadar muvaffak olmuş bulunduğunu tebarüz ettirmektedir.

Ekonomsal hareketlerin değerini aydınlatmağa yeltenirken vilâyetin umumî pilânını yapmağa imkân ve zaman yoktu.. Biz, ancak bir kısım hareketleri tesbit ile, iktifa ettik... Sosyal ve kültürel, durumumuzda yine bu suretle ve kısaltarak yazıyoruz :

Halkevi neler yaptı ?..

Eskişehir Halkevi, on ikinci yıl bayramını, kendi anlamının gereklediği bir heyecan ve intizamla kutluladı.. Bu bayramın gönlümüzde doğurduğu sevinç bize bir yorgunluk ve sermeslik değil, yeni bir dinçlik ve uyanıklık verdi.. Büyük ve ortaklama ülkünün bizden istediği bir ciddiyetle, çalışmalarımıza devam ettik. Ev, gençlik için en sıcak ve tatmin edici bir müessese haline geldi. Köprü başındaki yeni binaya geçtikten sonra gelecek günlerin faaliyetlerini programlaştırmak birinci ödevimiz oldu...

İdare hey'eti, her hafta bir gün toplandı. Bu toplantıların sayısı 44 dür. ve 44 toplantıda, şubelerin çalışmalarını tetkik etti. Yeni iş ve hareket mevzuları üzerinde konuştu. Salonları hazırladı. İdare hey'eti sistematik bir mesai ile şubelere örnek olurken, şubelerde,

1935 de Halkevi Başkanı, Saylav Osman Işın

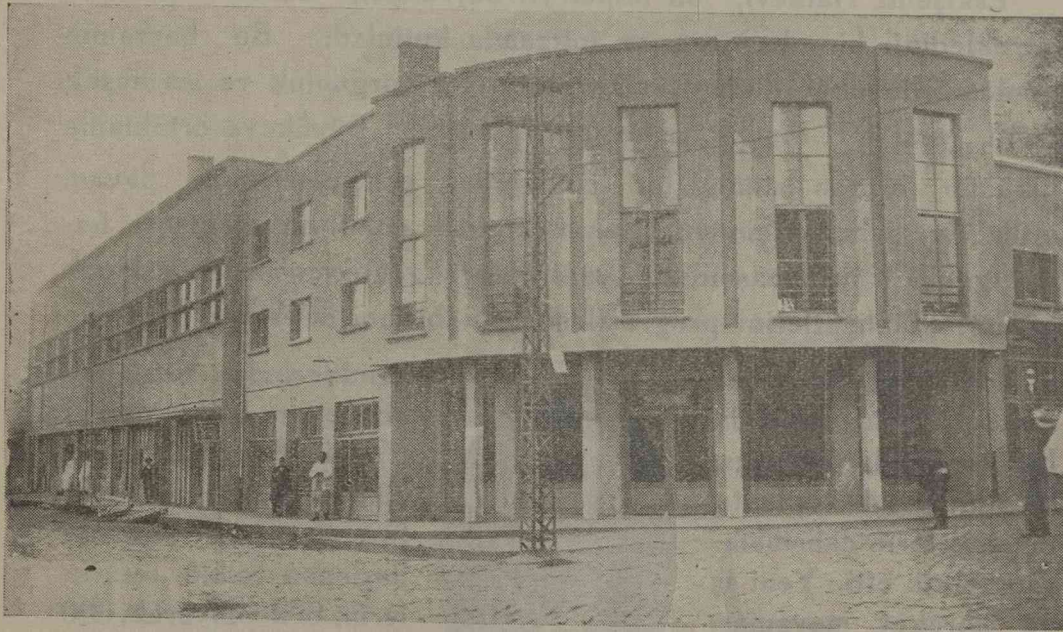
kendilerinden beklenen hizmetleri başardılar.

Dil Edebiyat kolu, bir yıl içinde 18 konferans verdi. 935 de başlanan folklör tetkiklerini tamamlayarak, 600 sahifelik bir eser vücude getirdi. Dil bayramını çok parlak törenlerle kutluhyan bu kolun yaptığı Atatürk

köşesini 1000 kişi ziyaret etti. Ve konferansların her birine dörder yüz yurttaş geldi. Bu kol, kendinden ayırdığı bir hey'eti

Seydigazi, Kümbet, ve Yazılıkayaya göndererek oralarda tarihsel araştırmalar yaptırdı. Konferanslar verdirdi.

Halkevi, sosyal yardım kolu vasıtasilede, şehirdeki hayır işlerine büyük bir önem verdi. Soğuk kış günlerinde kimsesiz kalmış yurttaşların imdatlarına koştu. Halkın teberrularını toplayıp onlara dağıtırken, hapishaneyide düşündü ve mahpuslara battaniye, ot minder, kitap, defter, kalem gönderdi. Geçen yıl lisede bir kaza olmuş ve üç vatan yavrusu bu kaza yüzünden ölmüştü. Hadise, şehirde derin bir rıkkatle karşılandı. Herkes, ölen yavruların ailelerine yardım etmek istiyordu. Ev, bu işi benimseyerek bir komite teşkil etti ve 1075 lirayı bulan teberru paralarından bir kısmı ile ölen yavruların mezarlarını yaptırdı. Artan paranın bir parçasını yoksul ailelere ve diğer parçasınıda yoksul talebelere

Halkevi binası

dağıttı. Sosyal hizmetler bu suretle ifa edilmekte iken Köycüler şubesinde kendi mevzuu etrafında boş durmıyordu. Bu şube, 13 üncü yıl içinde köy imam ve muhtarlarına mahsus bir kurs açtı.

Dört Salı günü, köylüleri Ev salonuna toplayarak onlarla dert-

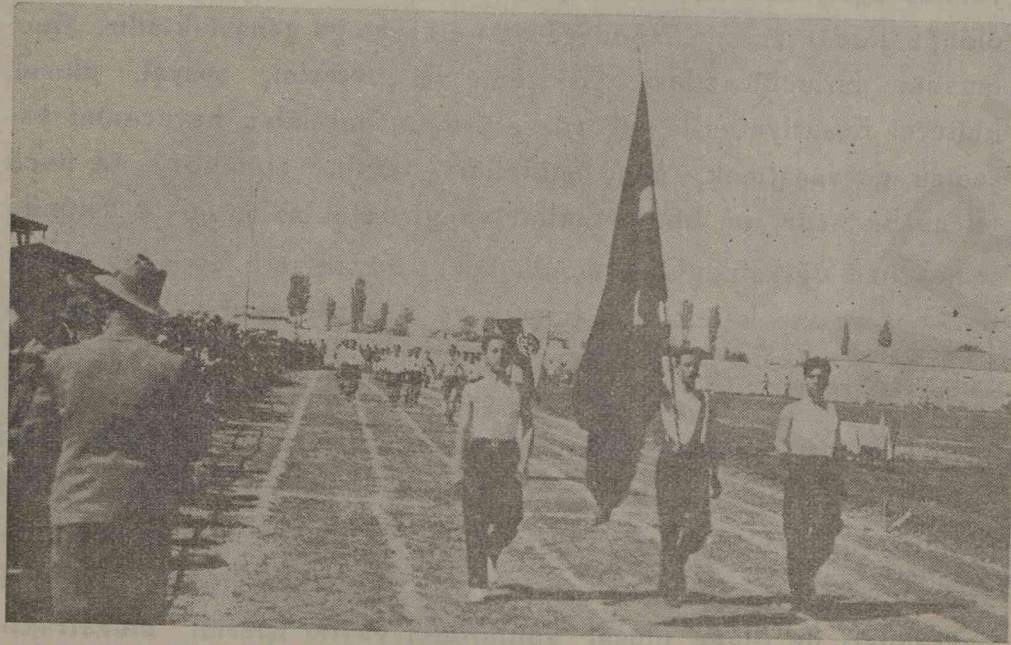
leşti. Ve dört müsamere verdirdi. Bu müsamere ve toplantılara 3000 köylümüz geldi. Şube, köylerdeki sağlık işlerinin önemini göz önünde tutarak, Beylikköprü ve çiftelerde iki dispanser açdırdı. Dispanserler fevkalâde rağbet gördü. Köylülerimiz Halkevinin bu hayırlı teşebbüsünü şükranla karşıladılar. Tezahürat yaptılar. Dispanserin açılmasında ve çalışmasında, başkan kadar hizmetleri görünen Dr. Talâtı bu sütunlarda alkışlamak borcumuzdur.

Köycüler şubesi, aynı yıl içinde Mayıslar, Sarıkavak, köylerine iki tetkik gezisi tertip etti. Mutalıp ve Söğütönlerinde köy fidanlıkları ihdas ettirdi. Şubenin Başkanı aynı zamanda Kuru ziraat istasyonu şefi olduğundan, köylüyü tarım yolunda da irşattan geri kalmamıştır.

Kitapsaray ve Yayım şubesi, yeni binada bir okuma salonu ve bir kitap odası vücade getirdi. Bu salona bir yıl içinde 3000 yurttaş uğrıyarak okudular. Şube, "Halkevi," mecmuasını mümkün olduğu kadar zengin münderecatla çıkarmağa çalışmaktadır. Mecmuanın birinci vazifesi, Eskişehir ve çevresini, sosyal, ulusal, kültürel hususiyetlerle tebarüz ettirmek, inkilâbın heyecanını yaşamak ve yaşatmak, genç istidatları teşvik etmektir. 13 üncü yıl nushamızda da, bütün dikkat ve gayretimizi bu nokta üstünde temerküze uğraştık. Okuyan, düşünen, duyan ve bilen Türk gençliği mecmuayı kendi malı bilmeli ve benimsemelidir. Birtarafdan mecmua çıkarılır, ve okuma teşkilâtına önem verilirken diğer taraftanda bir kitap severler gecesi ihdas edildi. Her hafta Çarşamba günü akşamları, şehirdeki kitapseverler, bir araya gelerek okudukları kitapların mevzu ve münderecatlarını birbirlerine anlattılar. Şiirler okudular. Dünya fikir ve ilim ceryanları üzerinde konuştular. Aynı şube, Kurtuluş, 30 Ağustos, Cümhuriyet, Dil bayramları ile diğer ulusal günlerdeki yayım işlerini muvaffakiyetle başardı. Bu esnada Halk dershaneleri ve Kurslar şubesinde, takdirlere değer bir ciddiyetle çalışıyordu. Bu şube, bir yıl içinde, Almanca, Fransızca, ticaret ve usulu muhasebe kursları ile, dikiş, nakış, şapkacılık ve çiçekçilik kurslarını açtı. Bütün bu kurslar, yüzlerce gencimiz devam ettiler. Bu yıl içinde yeni devre ders-

lerine başlamış olan bu şube, çok mükemmel ve zengin bir sergi vücutta getirdi. Sergiye 10 bin kişi geldi. Evin kendi oda ve salonları, bütün talebeleri almadığından, şube için ayrı bir bina tutuldu ve burada tedrisata devam edildi ve edilmektedir. Bu kurslardan başka Ar şubesinde bir muzik dersi açtı. Resimlerini ayrı ayrı dercettiğimiz bu dersler fevkalâde rağbet kazandılar. Ar şubesi, bandoyu tekemmül ettirdiği gibi cazıda ihmâl etmedi. Aynı zamanda bir resim derside açtı. Resim dersinde Ev içindeki hususî odada devam olunmaktadır.

Evin daha açıldığı yıl, varlıklarını büyük muvaffakiyetle tanıtan şehir gençlerinin en mühim bir şubeleride Temsil şubesidir. Temsil şubesi, müteaddit ve gayretli Evcilerin elinde, kendinden beklenen hizmetleri kudretle başarmış, inkilâp heyecanını muhite yaymış, bütün halkın takdirini kazanmıştır.

Sporcular

Bu şube 13 üncü yıl içinde her biri ikişer defa olmak üzere, Mavi yıldırım, Himmetin oğlu, Akın, Canavar, Son altes, Sakarya kızları, Boşluk, Dün ve yarın, Yaşıyan ölü, piyeslerini oynadı. Evimizin yıl dönümünde Üç adam piyesini temsil ettiği gibi güzel

bir Altıok tablosuda yaptı. Bu tablo ile Altıoku sahnede dillendirdi. Bu temsillerin her birine 500 yurttaş geldi.

Eskişehir ileriden beri, spor faaliyetlerinin yadırganmaz merkezlerinden sayılır. Şehirde İdman yurdu - Türk gücü, Demir spor adı ile üç kulüp ve birde mıntaka mevcuttur. Demir spor, Orta Anadolu birincisidir. Sporun tekâsüf ettiği bu mıntakada, Evimizin spor şubesi, derhâl mıntaka ile iş birliği yaptı. Yaya'sokak, bisiklet mesafe, bisiklet sür'at koşuları, kupa maçları tertip ettirdi. Jimnastik bayramına katıldı. İstanbul ve Ankaradan gelen takımlarla maçlar yaptırdı. Ve mesaisinde daima muvaffak oldu....

Hülâsa

Eskişehir Halkevi	Dil Edebiyat Konferanslarına Gelenler	Köylü toplantısı	Okuma ve oturma salo- nuna gelenler	Sergiye Gelenler	Yekûn
	7200	3000	10200	10000	30400

Bu rakamlar belli başlı toplantılara aittir. Şubelerin, komitelerin, idare hey'etinin kendi aralarında yaptıkları toplantıların sayısı burada gösterilmemiştir. Biz sözlerimizde, en küçük mübalegayı bile bir suç tanıyarak, yalnız yukarıdaki rakamları yazdık.

On üçüncü yıl içindeki bu faaliyet, itiraf edelimki bizi tatmin etmiş değildir. Çünkü yurt ve rejim mefhumları önünde duyduğumuz yörütücü heyecan, bize daha çok işler gördürecek bir değerdedir. Şimdiye kadar yapılanları bir başlangıç addediyor ve gelecek yıllar içindeki mesaimizin pilânını çizmeğe çalışıyoruz.

Asırları, yılların içine sokmak ve yılların tablosunda asırların tarihini yaratmak!... İşte bizim güttüğümüz dilek ve verdiğimiz karar!... Biz Atatürk çocuklarıyız.. Kemalizmin, yılmaz, yıkılmaz ve sarsılmaz yolcularıyız... Yorulmıyan benliğimiz için dinlenmek yoktur. Altıokun ışıkladığı bu hayat alanında, terli alınlarımızı medeniyet ve kültür rüzgârile serinleterek koşacak, ilerileyecek ve yükseleceğiz....

Şimdide, on üçüncü yıl içindeki genel hareketleri aydınlatmak

amacı ile, ayların tarihçesini yapalım!]

1935 Birinci teşrinden 1936 Birinci teşrinine 1 - 11 - 935

1935 yılı kurak geçmişti.. Çalışkan köylülerimiz bu yüzden yeni bir sıkıntıya uğramışlardı. Fakat köylünün ulusal gövdedeki önemini yadırgamıyan Cümhuriyet hükûmeti, çabucak onun imdadına yetişti. Konya ve Eskişehir silolarındaki Ziraat bankası buğdaylarından 2000 ton tohumluk dağıttı. Onları ekiş mevsiminde tohumuz bırakmadı ve yeni yıla tufeyli bir müstehlik değil, çalışkan bir müstahsil olarak çıkmalarını temin etti.

Ziraat Bankası

On ikinci yılın bittiği ve on üçüncü yılın başladığı ilk günde, Hükûmet Türk müstahsilinin imdadına koşar ve tarihsel bir muvaffakiyetin hazırlıkları yapılırken, Eskişehirin uyanık halkıda, sosyal bir hamlede bulundular. Kadınlarımızın gösterdikleri bir arzu üzerine belediye çarşafının ve peçelerin kaldırılmasına karar verdi.. Peçesiz ve hür Türkiyede peçeli ve örtülü gezmenin gülünçlüğü anlaşılacak, medenî ve insanî kıyafetlere yer verildi,

Şimdi artık caddelerimizde kara örtülere bürünmüş zavallı hatunlar yerine, açık başlı, açık alınlı, yüksek bakışlı Türk Bayanlarına rashyoruz.. 11 - 11 - 935 de yıllık toplantısını yapmış bulunan Şehir meclisi, bu kararını vermekle yeni yılın hayırlı işlerinin mübeşşir oldu....

3 — 11 — 935

Ulusun sevinçli ve ahenkli çalışmaları bütün hızı ile devam ederken Eskişehirli kardeşler kara bir haber aldılar... Hava-cılığımızın değerli ve sevimli çehrelerinden biri olan Yarbay İbrahim Kâmil, bir kalp sektesinden ölmüştü.. İbrahim Kâmil, yalnız sülî işlerde değil, şehrin spor alanında da tanınmış bir gençti.

Eskişehirli kardeşler, göz yaşları dökerek Kâmilin mezarı başında eğildiler. Hazin ve büyük bir cenaze resmine katılmak için

adeta müsabaka yaptılar. Halkevi sütunlarında bu acıklı hadiseye yer verirken, vazife başında ölen genç bir arkadaşın bıraktığı sahada Türk gençliğinin bir çok harikalar yaratacağınada işaret etmek isteriz.

Yarbay İbrahim Kâmil

6 — 11 — 35

Eskişehir Halkevi, bu akşam kendi salonlarında bir Namık Kemâl gecesi tertip etti. Büyük hürriyet ve vatan şairinin san'atı, hayatı, hakkında söylevler söylendi. Şiirler okundu... Bu toplantıya dört yüzden fazla yurttaş gelmişti..

8 — 12 — 35

Parti Başkanı ve saylav Osman Işın ile Kültür Direktörü Hüsnü, Dr. Nuri, Cevat Ünügür, Parti ve Halkevi namına Sulukara-ağaç köyüne gittiler. Burada tetkikler yaptılar. Köylülerle duruşdular ve onların ihtiyaçlarını öğrendiler. Hey'et tetkiklerinin neticesini Halkevine raporladı.

12 — 12 — 35

Bu gün yerli malı ve artırma haftasının biri idi. Şehrimiz iktisat ve tasarruf cemiyeti, bu haftaya parlak bir programla başladı. Bir çok mağaza ve dükânlar, vitrinlerini yerli mallarla süslemişlerdir. Ulusal tasarrufa verilen önem bütün hareketlerden belli idi. Talebeler, ellerinde tasarrufa ait levhalarla caddelerde gezdiler. Gösteriler yaptılar. Köprü başında toplanan binlerce halkın huzurunda parlak söylevler verildi. Park sinemasında Çöküş adlı bir piyes temsil olunarak ulusal tasarrufun manası aydınlatıldı. Ve bu gün başlayan haftanın bütün günleri parlak gösterilerle geçti...

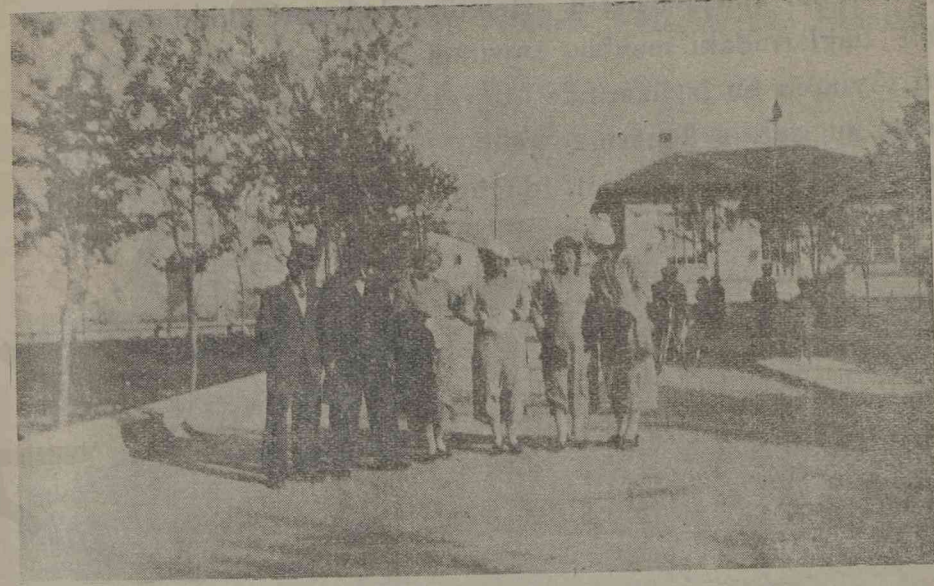
1 — 1 — 1936

Eskişehir, yeni yıla, yepyeni bir çehre ile girdi. Bu çehrede şetaret, neş'e ve sıhhat vardı... Rejimin bu şehre sunduğu feyiz ve saadet, yeni yılın ilk gününde bütün anlamı ile belirmiş gibi idi... Çalışmalarının bilançosuna bakarak, aydınlık bir istikbale doğru yürüdüğünü öğrenen her yurttaş, emniyet ve itimattan doğan bir sevinçle 1936 yı karşıladı... Halkevinde, Mahfilde, balolar verildi... Her tarafta eğlenceler tertip edildi... Ve köprü başındaki yeni Halkevi binası törenle açıldı..

9 — 1 — 36

Bu akşam Asrı sinemada öğretmenler birliği, Halkevi Temsil kolu ile birleşerek bir müsamere verdi. Bu müsamerede gençler

zarif bir komedi temsil ettiler. Komedi şarkılı ve korolu idi.. Şehrimizde bu ilk muzikal eserin temsili, derin bir alâka ve takdirle karşılandı...

Şimdi artık caddelerimizde kara örtülere bürünmüş zavallı hatunlar yerine açık başlı, açık alınlı, yüksk bakışlı Türk bayanlarına rastlıyoruz

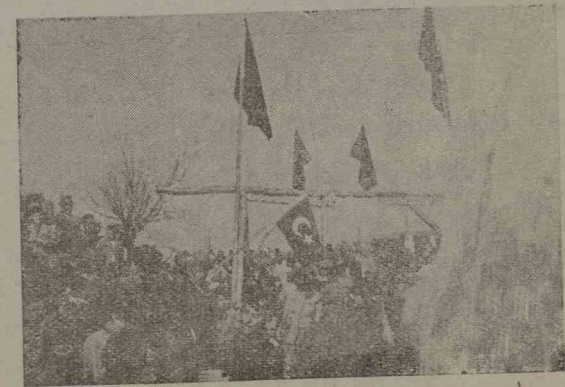
24 — 1 — 36

Halkevi halk dershanelerinin biçki, dikiş, nakış ve şapkacılık kursları yıllık sergisi, yeni Halkevi binasında açıldı. Bir yıllık devamlı ve özlü çalışmanın bir eseri olan bu sergi göğüsleri kabartacak kadar zengin ve mükemmeldi. Serginin açılışı çok mütevazı bir törenle oldu ve sergi Şubatın birine kadar devam etti.

2 — 2 — 36

Eskişehir bu gün iyi suya kavuştu...

Eskişehir için bir içme suyu demek, asırlardan beri hâledilmemiş bir sıhhat ve hayat meselesi demektir... Tarihini bir çok vakalarına sahne ve bir çok medeniyetlere beşik

olduğunu bildiğimiz bu şehir, şimdiye kadar 26 kesafette sıcak su içiyor ve çeşitli, bağırsak, böbrek hastalıklarının tehdidi altında bulunuyordu. Yüce Atatürk 935 in ilk aylarında Eskişehir'i şeref-
lendirdikleri zaman her zamanki nâfiz ve isabetli görüşleriyle par-
maklarını bu derde basmışlar ve Belediye reisine, iyi bir içme
suyu getirmesini emretmişlerdi. Belediye bu emri aldıktan sonra,
Kaplanlı dağlarındaki menba suyunun şehre akıtılmasına teşeb-
büs etti. Aylarca bu iş üzerinde uğraşıldı. Nihayet Pazar günü,
sabahleyin su, şehrin kenarına geldi.. Aktı.. O sabah, halk, akın
akın su başına koştu. Adetâ düğün bayram yaptılar.. Bundan
yedi gün sonra yani

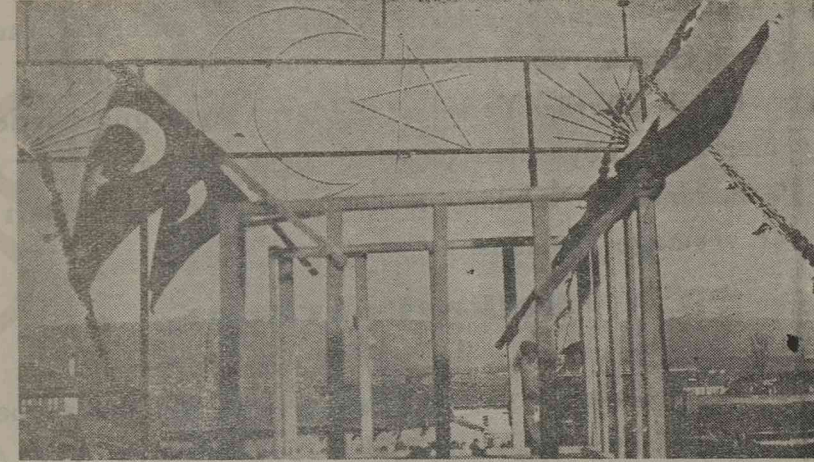
9 — 2 — 36 da

Bir su tezahürü tertip ettiler. Bu tezahürler, deponun başında
oldu. Oraya otuz bin kişi toplandı. Belediye Reisi Kâmil Kaplanlı,
Mustafa Çürük, Faruk Şükrü Yersel, ve Vali Talât Öncel sıra
ile birer söylev verdiler. Zeybek oyunları oynandı.. Kurbanlar
kesildi.. Kazanlar kurularak fakirlere aş verildi.. Bu günedek

— 466 —

Eskişehirde böyle büyük bir toplantı yapılmamıştır. Şimdi artık,
“1,” dereceli en güzel bir suya kavuşmuş bulunuyoruz.

14 — 2 — 36 da büyük Atamız Eskişehirden İstanbula geç-

mişlerdir. Bu münasebetle, yüksek emirleri sayesinde getirtilen
Kaplanlı suyundan kendilerine bir damacana takdim edildi, Ve
halkın şükranları arzedildi.

Su töreninde

— 467 —

Bu gün Cümhuriyet Halk Partisinin devrim ve istiklâl konuları üzerine tertip edilen konferanslarına Halkevi salonunda başlandı... Ankaradan gelen Bay Kasım Evde üst üste iki konferans verdi. İki konferansa 1000 yurttaş geldi. Bay Kasım her iki konuyuda çok güzel izah etti. Kazalarda verilecek konferanslarda Kültür Direktörü Hüsnü, öğretmen Sadi, Dr. Nuri Kutkan, öğretmen Ömer, Faruk Şükrü Yersel ayrıldılar. Aynı gün içinde Halkevi Köycüler kolu, köylerden çağırdığı ocak Başkanları ile muhtarlara, Parti, Halkevi, İnkilâp, medenî bilgiler, mevzuları üzerine dersler vermeğe başlamıştır.

Halkevi bayramı...

23 — 2 — 36

Bu gün Evimiz bir yaşına daha girmişti. Bu münasebetle Evde büyük törenler yapıldı. Altıok tablosu önünde altı genç, duygu ve düşüncelerini okudular. "Üç adam," piyesi ile birde komedi temsil edildi..

Kutlulama töreni gündüz akşama ve gece geç vakta kadar sürdü. Şiirler okundu.. Söylevler verildi..

Aynı gün, Ankaradaki Türkkuşu talebeleri şehrimize gelerek hava alanında pilânörlerle uçuşlar yaptılar...

13 — 3 — 36

Tarım bakanı Muhlis, Çifteler ve Mahmudiyedeki tetkiklerini bitirdikten sonra şehrimize geldi. O akşam Kurslar şubesi, Parti salonunda bir çay hazırlamıştı. Bakan vaki davet üzerine bu toplantıya buyurdu. Oradaki Bay ve Bayanlarla görüştü. Ve Eskişehir içtimai muhitinde gördüğü canlılıktan ötürü lâkadarları tebrik etti.. Bakan ertesi günü, kuru ziraat ve tohum ıslâh istasyonlarının da gezdikten sonra Ankaraya döndü.

Bu gün Türkgücü spor kulübü Bursada bir maç yaparak şehrimize döndü. Demir spor kulübünde Adanada üç maç yaptıktan sonra Eskişehire geldi. Her iki kulübümüzde bu maçlarda galip çıktılar...

Aynı hafta içinde Kızılay kongresinde Halkevi salonunda toplandı. Kongre bir yıllık çalışma raporunu takdir ve tasvip eyledi. Yeni seçim yapıldı. Bu münasebetle Kızılayın bir yıllık yardım miktarını buraya dercediyor ve Başkan Nuri Kutkanın kısa bir

yazısınida basıyoruz :

Lira	K.	
503	43	69 kişiye yapılan şahsi yardım.
87	20	169 " verilen ilâç.
248	40	Mektepli çocuklara verilen yemek bedeli.
100	"	" elbise "
22	65	" " " kitap "
961	68	

Sosyal işler ve gençlik...

“ Dr. Nuri Kutkan tarafından gönderilmiştir. ”

Yeni bilgiler ve taze bir enerjiyle hayata atılan genç, sosyal varlık içinde yerini almalıdır; işleri haricinde cemiyet onu bütün heyecanı ile sarmalı, sosyal atmosfer onun bütün benliğini doldurmalıdır.

Kendi işinde istediği kadar bilgi sahibi olsun boş vakitlerini kahve köşelerinde geçirmek bu günün genci için bir geriliktir.

Kızılay İdare heyeti

Duyuş seziş ve görüş eksikliğidir.

Kitap; kafamız ve bilgimiz için ne ise sosyal işlerde benliğimiz için odur; doğuracağı duygular vereceği zevkler bakımından kültürümüz üzerinde en esaslı tesirleri yaratacaktır.

Genci mektep yetiştirir, hayat ve cemiyette onu olgunlaştırır. Bizde evvelce “MİLIEU DE CÜLTÜRE,” dediğimiz münasib vasaiti bulamıyan genç dimağlar çok geçmeden geri duyuş ve görüşlerin tesiri altında idelerinden pek çok kıymetler kaybeder ve heder olurlardı.

Bu gün ise inkilâb Türk gencinin omuzuna en kutsal vazifeyi

yüklemiş Atatürk ona Cümhuriyeti emanet etmiştir.

Yurdun her köşesinde açılan Halkevlerinde sosyal yardım kurumlarında onun genç istidadını bekliyen sıcak ve samimi bir köşe var.

Bu yüksek ödevler karşısında bu gün halâ cemiyet ve yurd ilgisinden uzak genç varsa bizim için hiçtir, cevhersiz ve özsüzdür.

Cemiyet ilgisi yüksek olan milletler efradı arasında bağlılık o nisbette kuvvetli olur.

Bizki millî varlığının en temiz kalitesini yaratan bir milletin gençleriyiz, elbette aramızdaki bağlar genç kuvvetlerle nesilden nesile artacak ve Türk gençliği Atatürk karakterinin şerefini nesilden nesile alında taşıyacaktır.

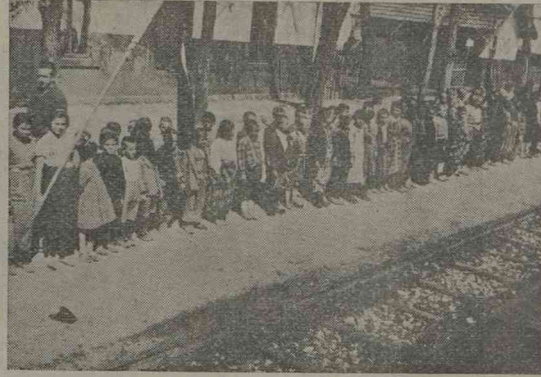
26 — 3 — 936

Başbakan ve Bayındırlık Bakanı şehrimizde....

Afyonkarahisar anıtı ile Isparta hattının açılma törenini yapmak üzere Eskişehirden geçmiş olan Başbakanımız İsmet İnönü, Bayındırlık Bakanı Ali Çetinkaya, Maliye Bakanı Fuat ve bir çok saygınlık, bu gün şehrimize dönmüşler, istasyonda, Vali, Belediye reisi, Korkomutan, memurlar, subaylar, askerî kıt'a, mektepler ve halk tarafından karşılanıp selâmlanmışlardır. Değerli müsafirlerimiz, kendilerini karşılayanları, taltif etmişler, ve doğruca, Devlet demir yolları memurları için inşa edilmiş bulunan kantin binasını açmağa gitmişlerdir. Binanın açılma töreni yapıldıktan sonra sevimli ve değerli müsafirlerimiz, halkın coşkun tezahürleri ve yaşa sesleri arasında Ankaraya hareket etmişlerdir. Müsafirlerden Recep Peker, bir gün şehrimizde kalmış, Halkevi ve Partiyi ziyaret etmiştir.

Köylü yavrular Vekilleri
karşılıyor

Bu gün Eskişehir bankasında senelik toplantısını yapmıştır. Eskişehir halkının kendi teşebbüsü ve kendi sermayesi ile kurulan bu banka, yalnız tüccar ve esnaf için hayırlı bir ikraz kurumu olmakla kalmamış, aynı zamanda, büyük Kaplanlı suyunun getirilmesincede hizmet eylemiştir. Bu suyun 45 kilometre gibi uzak bir mesafeden ve bir takım arzî maniaları bertaraf ederek şehre akıtılması, şüphesizki büyük bir sermaye meselesi idi. Belediye, bu sermayenin tedarikinde bir çok zorluklara düşerken, banka, derhâl kasalarını açmış, kendi kredisi ile birde şirket bulmuş ve su işini başarmıştır. Bu gün umumî hey'eti toplanan banka, bizdeki şirket telâkkisinin, Cümhuriyet devrinde artık bir emniyet, itimat ve muvaffakiyet anlamı üzerine temerküz ettiğini göstermiştir.

KANLI HANÇER.

ÖĞRETMEN
Yazan : Feyziye Meteoglu

Güneşin tatlılık ve rüzgârın yumuşaklığını taşıyan baharın güzel günlerinden birinin sabahında zümrüt ekin tarlalarını ayıran ince kumlu yol kenarındaki papatyalarla selâmlaşarak ilerliyen genç ve güzel bir kadın elindeki bakraçlarla uzakta görünen pınara doğru yürüyordu.. Solgun ve küsgün bakışları belirsiz boşluklara dikilmiş bakraçlarını pınar taşına kendini ihtiyar söğüdün altına atmıştı.

Bu kadın [Akkavak] köyünün güzel, bahtsız Kezbanı. Günün güzelliği ile canlanan hatıralarını başını dayadığı ağaçla dertleş-tiriyor, gözleri kapalı, dallar arasında doluşan rüzgârı ayrıldığı eşinin habercisi sanıyordu.

Ta çocukluğunda gölgesinde oynadığı bu söğüt gençliğinin anıtı şimdide dert ortağı olmuştu. O, acı duydukca buraya koşar geçmişin hayalini bu köşenin sessizliğinde canlandırır ihtiyar ağacın perişan saçlarını teselli bekliyerek okşar, billor pınarın çağıl-tısından şifa umardı. Bir az evvelki yası Kezban daha şen dönü-yordu. Evine geldiği zaman okula gitmek için hazırlanmış yavru-su anasile kucaklaşarak karıştığı arkadaş kfilesile hoplaya, zıplaya uzaklaşıyordu. Yavrusu gözden kayboluncaya kadar gözetan ana çapasını alarak günlüğünü kazanmak için tarlaya yollanmıştı.

Köyü ikiye bölen derenin tahta köprüsünden geçiyordu ki karşılaştığı çehrenin çirkin manalı bakışları, yosunlaşmış dişlerini açıkta bırakan yayvan ve biçimsiz sırtışı ile

— [Kezban, gençsin, güzelsin, sana yazık diyerek uzaklaşan sesi bir baykuş sesi kadar soğuk gelmişti.

Güzel Kezbanın kocası Kerim köyün en merd delikanlısı : Bir gün orağa gitmiş bir daha dönmemişti. Yapılan araştırmalar zavallı gencin belirsiz bir el tarafından kalbine saplanan bir bıçakla öldürüldüğünü ve bu kıyanın Kerimin dinlenmek için sırt üstü yattığı ve belkide uykuda bulunduğu bir zamanda ve sık başaklar arasında yapılmış olduğunu gösteriyordu.

Aradan iki sene geçtiği halde henüz bir iz bulunamamış, çok sevdiği eşinin bu acıklı ölümü karşısında ezilmiş günden güne sararıp solmuştu.

İşte güzel bahar gününde dertlenen rüzgârlardan teselli bekliyen Kezban bu gönül acısı ile yanıyordu.

Kezbanı istiyenler çoktu. Bunlar arasında gönül bağından başka sermayesi olmıyanlarla orta hâlliler ve en başta ellilik hacı ağa vardı. Bu kurnaz ihtiyar Kezbanın şefkat duygularına baş vuruyor, çocuğunun yetişmesi hakkında bin bir masal söylüyordu.

Bu tatlı sözler varlığın yumuşak sesi Kerimin yokluğu ile çekilen yoksulluk karşısında hoş görünüyor, esasen yaşamaktaki emellerinden çoğunu gömmüş olan genç kadın yavrusu için fedakârlığa katlanıyordu.

Kezban Hacı Mehmedin eşi olacaktı. Bu haber köyü dolaştı. Coşan gençlik Hacıya kinli yumruklar salladıkça avuçlarının madeni ses taşımadığını görerek susuyorlardı.

Kezban kocasına ne bir genç kalbi nede bir damla sevgi götürüyordu. İhtiyarın şefkat ve merhamet perdesi altındaki rolüne samimi bir arkadaş duygusu ile cevap veriyordu.

Çok çabık geçen iki yıl sonra köy okulunu bitiren küçüğü şehire getirmek lâzımdı. Bir kaç senede şehirde kalacaklardı.

Serin ve yağmurlu bir sonbahar günü biçilmiş ekin tarlalarının arasından geçen Kezbanın arabası ilerliyor arkada kalan hatıralarına yollamak istediği göz yaşlarını kocasına göstermemek için çok acı çekiyordu. Yanından geçtikleri pınar daha coşmuş

ihtiyar söğüdün beli sanki daha çok bükülmüştü. Hacı sözünde durmuş ihtiyar kaynanasına üvey çocuğuna da iyi bakmaktan geri kalmıyor. Bu yüzden Kezbanında saygısı artıyordu.

Yaşayışları bu yönde yürürken günlerde ilerliyordu. Şiddetli bir kış günü idi, kar lâpa lâpa yağıyor. Bir haftadan beri yatağa düşen Hacı ateşli geçirdiği dakikalarda sayıklıyor Kezbanın içinde ne bulunduğunu henüz bilmediği çekmecesini baş ucunda tutuyor ona baktıkça gözleri korkunçlaşıyordu : Hastalığın şiddetine dayanamıyan H. M. günden güne eriyor, bu hâl bir baba şefkati ile bağlandığı kocasının ölmek ihtimali ile Kezbanı korkutuyordu.

Vakit gece yarısı. Camlara çarpan hırçın rüzgâr korkunç ıslıklar çalarken uzaklarda uluyan köpek sesleri gecenin sessizliğini saran tüyleri ürperten akisler bırakıyordu.

Kezban hâlâ oturuyor. Hastanın sesi bir hırıltı şeklinde :

— Kezban al şu anahtarı. Aç şu çekmeceyi Kezban titrek ellerle esrarengiz kapağı açarken kocası doğruluyor içinden küçük bir hançeri kapıyor ve başı yastığa düşüyor.

Hançeri elinde tutan hastanın ağzından dökülen şu kırık kelimeleri dehşetle dinliyen Kezban düşüp bayılıyor.

— Kezban beni bağışlayın. Hakkınızı helâl edin. Ah beni allah afetmezmi suçum büyük Kerimi öldüren benim işte şu hançerle :

Kezban ayıldığı vakit çok şaşkındı.

Evet bu bir rüya değil hakikat olanca çıplağı ile ortada : Kezban donan benliği ile baş başa kalmış. Demek kocam diye bağlandığı bu vücut Kerimin katili kendine ve yavrusuna yardım maksadile uzanan el kanlı, kirli bir eldi.

Ölünün yüzü gittikçe çirkinleşiyor, aralık kalan soluk gözler sanki açılıyor. Yosunlu dişler sırtıyor gibi idi.

Kezban ağlamıyor kime ağlasın ölenemi ? Kezban asıl ıztırabı şimdi çekmeğe başlamıştı. Anladığı sırrı kime açabilirdi yüreği yana yana Kerimine hasret, ölüyede allahtan en ağır cezalar diliyordu. Artık Kezban susuyor kimse ile paylaşmasına imkân ol-

miyan bu ağır yük altında eziliyor kullanılan eşyada yutulan her lokmada kan kokusu seziyordu.

Anasıda ölen Kezban hâlâ yaşayabiliyor. Çünkü yavrusu var, onu el eline bırakmamak onu yetiştirmek en büyük ülküsü Kezban bir katil mirası ile masum bir kurbanın yavrusunu yaşatmak gibi benliği zehirli iğnelerle iğneliyen bir acıya dayanıyor ağarmağa başlıyan saçları arasında dolaşan yavrusunun eli ona acılarını unutturuyor her yaz gittikleri köylerinde Kerimin mezarından dönen ana oğlu görenler hürmetle eğiliyor tahsilsiz bir köy kızı almasına rağmen bir Türk kızı olarak doğmanın yüksek vasıflarını taşıyor, sabır. Feraget ve metanetin timsali olan bu kadını ilâhlar gibi yükselten evlât sevgisi analık şefkati idi.

ANADOLUNUN AYŞESİ...

Varsın günün ateşi sızsın bakır yüzünden.
Toprağın aşkı taşar senin siyah gözünden.
Bu sevginin yolunda kararır beyaz tenin !
Genç kızlığından bile mukaddes bu aşk senin...
İhtirasını her an gönlünde sindirirsin !
Tarlaların yollarında türkünle dindirirsin..
Gün olur sen toprağı toprak elini yarar..
Kanın toprakta diner yararı toprak sarar.
Gün olur çalışırken, toprağı ıslar terin,
Nankörlüğü tutunca mavi göğün boz yerin
Yinede boşa çıkar o tatlı emeklerin :
Çimenken ekinleri ya kızgın güneş yakar,
Ya altın başakların coşkun sellerle akar.
Geçinirsin o yılda toprağın artığıyla.
Gömleğin yine kalır sırtında yırtığıyla
Yinede kaplıyamaz gönlünü hiç bir derdin.
Çünkü sen o gönlünü mutlak tarlana verdin..
Toprakta başlar yasın, toprakta diner yasın.
İçinden kopar senin, içine siner yasın.
Kahramanlar yetişir senin temiz kanından,
Uzatta öpsün tarih faziletli alnından..

Mehmed Türkmen Oğlu

DEVİMCİLERİN ŞARKISI.

Şifalı bir el gibi, sarıyor her derdimi,
Canımdan fazla sevsem, haksız mıyım, "devrim," i!..
Ne aradım bulmadım, ne istedim vermedi,
Hangi bir dileğimi katbekat gidermedi..
Her karanlık köşede beni aydınlatıyor :
"Bir damla ışık," desem, bir güneş yaratıyor..
Onun aydınlığında tanıyorum kendimi :
Önce yıkıvermişim dar bulunca bendimi,
Sonra akın salmışım dört bucak yer yüzüne,
İlk nuru ben vermişim "Avrupa," öksüzüne..
Gücüme boyun eğmiş Tiyeşanlar altaylar,
Altımızda köpürmüş, deniz gibi al Taylar..
Dağların zencirini teker teker kırmışım,
Gökleri titreterek, göklere haykırmışım!
"Ey insanlık, ey bahtı varlığından belirsiz,
Ey miskin kıyılarda uyuyan miskin deniz..
Karanlık mağralarda, yarasamısın nesin?..
Kalk, kendini toplaki, adımı öğrenesin!..
Gökler sana tanıtın bu gelen al Taylıyı,
Bu gelen ışık oklu, medeniyet yaylıyı,
Gücümü taştan aldım, hızımı yıldırımdan,
Yepyeni bir kâinat doğdu ayyıldızımdan..
Denizlere beni sor, bulutlara beni sor,
Dağların taş kalbini, dağ gibi ezeni sor..
Sor bakalım kimmiş o, o hangi bir yiğitmiş,
Hangi ufuktan esmiş, hangi iklime gitmiş..
Bulutlar yağmur olup beni sana övecek,
Deniz, dalgalarile güneşimi örececek..
Haydi, eskiyi unut eski bir masal gibi..
Gel, yaktığım ateşte sende yan, bir dal gibi..

Çiğliğim oynatırken toprakları yerinden,
Korkulu bir inilti, kopmuş sanki bir inden,
Diyorduki : ey yiğit sesine uyandım bak,
Ben geceyim, sense bin ufku kızartan şafak,

Sen rüzgârsın, ben dahlım, esdikce eğilirim,
Gönlümün mabedine seni tanrı bilirim..

Daha bu başlangıçmış kazılan destanıma,
Gittide yayılmışım, taşmışım dört yanıma..
Bağrımdaki ateşi kandırmaz olmuş Asya,
Benim gibi bir yiğit, bir avuca sığmazya..
Hinde bir kol vermişim, Çine bir kol vermişim,
Gücümün bir azını Mısıra göndermişim,
Gücümün bir azını "Hazer," de bırakmışım..
En sonra otağımı balkanlara çakmışım..
Her giden her gittiği yerde bir tarih yapmış,
Hepsi bir tek güneşe, bir tek ülküye tapmış..
Yüz yıllar böyle geçmiş yüz yılların ardından,
Güneşimle gündüze dönüvermiş her zindan..
Fakat, nereden gelmiş nasıl girmiş kanıma,
Nasıl sokulabilmiş çekinmeden yanıma,
Onu bilmem, bir zehir dalamış kuvvetimi,
Gayıba başlamışım, o eski kudretimi..
Kanımdaki yangının alevi yavaşlamış
Bahtım güler yüzünü saklamağa başlamış..
Günden güne gelmişim bir parça daha beri,
Günden güne daralmış mağlubiyet çenberi..
Şimdi gökler basıktır, yüzlerimiz asıktır..
Dünkü bora sesimiz veremlidir, kısıktır..
Dün biz dalga gibidik, batı kıyıydı bize,
Şimdi biz kıyı olduk batı döndü denize
Bir kaşıktaki boğacak bunca varlığımızı..
Eyvah, yırtamıyoruz, bak karanlığımızı
Hayır, hayır, Türk ölür, boynunu eğmez yine,
Ölüm daha şanlıdır, esir hayat yerine..
Bu tek duygu, çiğ gibi büyüdükçe büyüdü..
Bu tek duygu kalpleri yaklaştıran büyüdü..
"Ata," m geliverince, geçiverince başa,
Batiya mezar oldu bu toprak baştan başa..

Yaktık eski acıyı kurumuş bir dal gibi,
Unuttuk kötü günü kötü bir masal gibi.
Şifalı bir el gibi, sarıyor her derdimi,
Canımdan fazla sevsem, haksız mıyım, devrimi..

Şahap GÜRSEL

ÇOBAN..

Ne yağız yüzlü mes'ut çobanlar,
Ne kaval sesi, ne iri çamlar.
Ne çamların ucunda tutuşuyor akşamlar !...
Hayali bırak şair

Çobanın kalbine gir.

Sen çobanın derdini görmedin anlamadın.
Gönlünde yaşamıyor. Hiç bir sevgili kadın...
Onun iç çekişleri sanma Ayşe içindir..
Taliine bir isyan, Allahına bir kindir.
Gece uykusuz kalır, gündüz yanar güneşte,
Bir cehennem bulursun sen gönlünü bir eşte...
Sayılmıyor saçının genç yaşında akları,
Kuru bir tarla gibi yarılmış ayakları..
Yağız benzi sapsarı, çatlamış dudakları,
Kanamaz ebediyen dökseñiz ırmakları.
Onun bağı yanıktır, onun gönlü yanıktır.
Neş'esi uykudadır dertleri uyanıktır.
Ovalar kuru yanık, kayalar hep yosunsuz
Sürüler aç kalıyor çobanın derdi sonsuz.

Mehmed Türkmen Oğlu

Teşkilâtı Esasiye

KANUNUNUN TARİHİ

- *Türkiyede Meşrutiyet hareketleri ve cumuriyet* -

YAZAN: Lise Filozof ve Sosyal
Bilgiler Öğretmeni NECMİ

— 34 sayılı mecmuamızdan devam —

Bu yeni meşrutiyet beratı, iptidai olmakla beraber, başlıca imkânı takviye eylediği Gülhane hattı hümayununa nisbetle çok geniş idi. Bu berat Türkiye sınırları içinde iyi tesir bıraktı.

Fakat bu arada Reşit paşanın ruhunda bir değişiklik görürüz. Çünkü kendisi mevkiinden uzaklaşmış bulunuyor ve bu sebepten yeniliğe karşı tenkit edici bir durum alıyordu; yeni hattı hümayunu tenkitten geri durmadı; bunun "hainler tarafından Avrupaya verilen mülkü yıkmak için bir vasıta,, olduğunu söyledi. Bu "hainler,, kendi yetiştirmeleri olan (Âli) ve (Fuat) paşalar idi; Gülhane hattı hümayununun yapıcısı şimdi yetiştirmelerini tanımak istemiyor, ününe sebep olan islâhata çalışmışken şimdi islâhat taraftarlarını beğenmiyordu.

Aziz Devri

1277 de Azizle beraber her iki fermanı müeyyet (kavanini esasiyei adliye) ve (mahsuadalet olan şariat imkânın bitemamiha icrası) gibi beğlik düsturlar kondu. İdari icraat namına (Meclisi tanzimat) ile (Meclisi valâ) birleştirilerek (divanı ahkâmı adliye) üç dairenden mürekkep bir hey'et teşkil edilmiştir.

Fakat Yunan tarafında doğan siyasî müşkilât, balkanlarda İslav ittihadı cereyanı karşısında saray (usulü teşrifat), (Şanı Osmani) gibi bazı sözlerle vakit geçiriyordu. Bununla beraber Girit isyanı Osmanlı imperatorluğunun gözünü açmış ve Ali paşa teşrii umurun siyasî meselelerden tefriki maksadile (Şurayı Devlet) ve

(ahkâmı adliye) nin tesisine çalışmıştır.

1288 de Âlî paşa vefat edince yerine Mahmud Nedim paşa Sadırazam olmuş ve Aziz'in emirlerine ram olduğundan evvelki hatların ahkâmına riayet edilmemeğe yani istipdada başlanmıştı. Diğer cihetten Sultan Aziz Avrupadan borç para almış, aldığı paralarla saraylar, köşkler yaptırmıştı. Hülâsa evvelki hatların müessiriyeti kalktığından artık meşrutiyetin ilânı zarureti kendisini duyurtuyor idi.

Kanunu Esasi

Türkiyenin, içinde bulunduğu buhran son devrine ulaşmıştı. Hükümlerine saygı besleneceğine ne kadar andlar içilirse içilsin, hattı hümayunlardan, iradei seniyelerden bir fayda beklenemezdi. Hiç kimse bunlara inanmıyordu. Ulusun gözünde islâhat fermanları iflâs eylemiş bir borçlu tarafından çıkarılan poliçeler gibi hiç bir kredi ve değim taşımıyordu.

Âlî paşanın son sedareti zamanında devletin islâhı için büyük bir değişikliğe lüzum görenler "Yeni Osmanlılar,, adile meydana çıkmışlardı. Yine bir kaç defa gördükleri sıkıştırmalar ve cezalar üzerine dağılmışlar, ehemmiyetleri kalmamıştı.

Fakat son yılların elemli halleri Ziya ve Namık Kemal Beyler gibi bazı açık fikirli kimselerde meşrutiyet usulünün ilânından başka çıkar yol olmadığı fikri yer etmiş, Mithat paşa yeni Osmanlıların Başkanı Sayılmış idi. Bu maksat için hayli çalışılmış, hatta Hüseyin Avni paşa ile Aziz'in padişahlığını üzerinden almak bile kararlaştırmış olan Mithat paşa meşrutiyetin tesisi ümidile Şehzade Murat efendi ile gizlice görüşmüş ve haberleşmiş idi. Fakat beşinci Sultan Muradın deliliğinden dolayı padişah oluşundan üç ay sonra Sultanlık yerinden düşürülmesine zaruret hasıl oldu, bu durum karşısında Aziz'in yerine geçecek olan veliaht Abdulhamit idi. (Kanun esası) nın isdar edilmesini sağlamlamak için veliahdın padişah olması lâzım geldiğini anlayan Mithat paşa Hamitten kanunu esasının ilânı vadini aldı. Veliahtta 1876 ikinci Hamit adile padişah oldu.

Mithat paşanın zorile (padişahlık) yerine çıktığını bildirmek

üzre neşri âdet olan (hattı hümayun) a meşrutiyet usulünün esas itibarile kabul edileceği derç olundu. Fakat Hamit mutlak hükümdar kalmağı üstün tutuyordu. Hatta padişahlık yerine çıkar çıkmaz devlet çevirimini Babı Aliden saraya getirtmek için duyulmadık tetbirler almış, hafiyelik hududunu genişletmişti : Cülüs hattında meşrutiyet usulünden bahsedilmesine gönüllü olması o sıra dahili ve harici mes'elelerle ilişik düşüncelerden doğmuştu.

Bununla beraber meşrutiyet usulünün kabul olunacağı ilân edildikten sonra bir (kanunu esasi) nin yasanması gerekiyordu. Bunu yapmak için Mithat paşanın Başkanlığı altında bir komisyon teşkil edildi. 1876. XII. I. de (kanunu esası) tamamlanmıştı. 1876. XII. 23. de ilân edildi.

1876 da ortaya konan (kanunu esasi) islâhat fermanlarından daha mükemmel ve daha mantıkî olmakla beraber, muhtelif yabancı milletlerin kanunlarından parça parça alınmış kabataslak-tan başka bir şey değildir. Bu kanunun karakteristik olan bazı maddelerinin, öz Türkçemizle hülâsa olarak ifade eyledikleri manayı tahlil edelim :

İkinci maddde :

Devlet Osmaniyenin Paytahtı İstanbul şehridir. Bu şehrin diğer şehirlerden hiç bir suretle ayırtlığı yoktur.

Bu madde bize mutlak idarede hükümet merkezinin diğer şehirlere nisbetle üstün olduğunu göstermektedir. Meselâ padişahın oturduğu İstanbul şehrinde doğanlar askerlik yapmaktan af olunmuşlardır. Hele padişahın adamı olanlar olmıyanlardan çok geniş hak taşırdı. Meşrutiyetle beraber bu imtiyaz alınmış oluyor.

Üçüncü madde :

Osmanlı sülâlesinden eski usule uygun olarak padişahlık Osman oğullarından büyük oğula aittir.

Bu madde bize meşrutiyet idaresinin Cümhuriyet rejimine nazaran geri olduğunu göstermeğe yeter. Çünkü evvelkisinde devlet Başkanı ulusun iradesi dışında, halbuki Cümhuriyette tamamen ulusun eğemenliği altındadır.

Beşinci madde :

Padişahın şahsî kudsîdir; soru suale bağlı değildir.

Beşinci maddenin demokrasile uzlaştırılacak hiç bir noktası olmadığı açıktır. Zira ulus karşısında hesap vermiyecek olan bir adam tasavvur edilemez. Her ferdin şahsî aynı derecede kudsal-
dır. Herkesin üstünde yer alan bir şahsın hüküm sürdüğü yerde demokrasi yok demektir.

Yedinci maddenin özü :

Vekillerin azli, nişan vermek, para basmak hakkı, hutbeler-
de adının anılması ve yabancı devletler ile anlaşma yapması ve savaş, barış ilânı ve kara deniz kuvvetlerinin kumandası, meb'u-
san meclisini açmak, tadil etmek ve lüzum görüldüğü zaman meclisin üyelerini yeniden seçmek üzere dağıtmak padişahın kudsal haklarından-
dır.

Bu madde de bize meşrutiyet devrinde milletin haklarından bir çocuklarının padişaha ait olduğunu göstermektedir. Bu günkü "teşkilâtı esasiye," kanununda bütün bu haklar tamamen kamuta-
yındır. Nama hutbe okutmağa gelince, bunun da hilâfet rejiminin icaplarından olduğunu da söylemeğe lüzum yoktur.

Sekizinci madde :

Devleti Osmaniye tabiiyetinde bulunan fertlere, din ve mezhebi ne olursa olsun istisnasız olarak Osmanlı denilir.

Osmanlı adı altında Türk mefhumu uzun müddet kapalı kal-
mış idi. Büyük bir ulusun adını alacak yerde müstebit bir hüküm-
dar ailesinin ismine kıymet vermek kadar manasızlık olamaz. Milletin adı her şeyin adından yüksektir.

Onuncu madde :

Şahsî hürriyet her türlü taarruzdan korunur. Hiç kimse ka-
nunun gösterdiği sebep ve suretten başka bir bahane ile ceza-
landırılamaz.

Bu madde hükmünün, Büyük Reşidin ortaya koyduğu Gülhane hattına uygun olduğu görülmektedir. Gülhane hattında :

"Bundan böyle cünha sahiplerinin davaları şer'i kununlara

uygun olarak hükmolunmadıkça gizli ve açık ölüm muamelesi icrası haiz olmamak ve hiç kimse tarafından diğerinin ırz ve namusuna sarkıntılık yapılmaması ve herkes mal ve mülküne serbest olarak tasarruf etmek yolunda karışmamak gerektir.,

12 inci maddesinde :

"Devlet Osmaniye'nin dini islâmdır.,

Kayıt konmakla devlet işleri din işlerine karıştırılmış bulu-
nuyordu. Bu bağlılık dolayısıyla iç ve dış siyasamızda hayli kayıp-
larımız olmuş ve ilerlemede geri kalmamıza yol açmıştı. Bu mad-
denin 1928 tarihinde teşkilâtı esasiye kanunumuzdan tay edil-
diğini daha ileride göreceğiz.

Meşrutiyet idare (tefriki kuvva) esasına dayanır; teşrii selâhiyet milletin mümessillerine verildiği halde icrai kuvvet padişahın ira-
desile varlık kazanır; netekim :

27 inci madde de görüldüğü üzere :

Sadaret yeri ve şeyhülislamlık padişah tarafından emniyet buyu-
rulan kimselere verilir... Denilmektedir. Aşağıdaki (35) inci mad-
de meşrutiyet idaresinde son sözün padişahda olduğunu göster
mektedir :

35 inci madde :

Vekiller ile meb'uslar arasında her hangi bir maddenin kabul edilip edilmemesi üzerindeki münakaşalarda anlaşamamazlık olur-
da meb'uslar rey çokluğu ile vekillerin tekliflerini ısrarla ret ede-
cek olurlarsa vekillerin yahut kanunsel zamanda seçilmek üzere meb'uslar kurulunun bozulması padişahın elindedir.

Bu maddenin verdiği hak ile idiki padişah 1878 de isteksiz olarak açtığı meclisi kapatmış ve dağıtmış bulunuyordu.

Meşrutiyet idarede (Millet meclisi) nden gayri, teşkili padişahın iradesine bağlı birde Ayan meclisi vardır :

60 inci madde :

Ayan kurulunun Başkanı ve üyelerinin sayısı meb'uslar kurulu üyelerinin $\frac{1}{3}$ ünü aşmamak üzere doğrudan doğruya padişah ta-
rafından tayin olunur.

64 üncü madde de görüleceği üzere meb'uslar kurulunun gönderdiği yeni kanun layihalarını incelerler ve bu kanunlarda padişahın haklarına ve özgenliğe ve kanunu esasi hükümlerine, devletin ve memleketin güvenliğine uymıyan birtaraf gördükleri gibi ya katiyen ret yahut tadil ve doğrultmak üzere meb'uslar kuruluna geri çevirirler; kabul ettiklerini onaylamak Ayan üyelerinin ödevlerinin başlıcalarını teşkil etmektedir.

1876 kanunu esasi son teşkilâtı esasiye nazaran ulusu temsil ettirdiği vekiller itibarile hatta yarından daha eksik görünmektedir. Zira bu gün kadınlarda seçime karıştıkları halde 40000 kişide bir saylav çıkarıldığı halde 1876 kanunu esasının 65 inci maddesinde ulusa :

Meb'uslar kurulunun üye sayısı Osmanlı şubesinden her (50000) erkekde bir saylav çıkarmak hakkı verilmişti.

72 inci maddesini teşkil eden :

“Seçiciler seçecekleri meb'usları bağlı kaldıkları vilâyet dairesi ehalisinden seçmeğe mecburdur.”

İfadesinin bu günkü teşkilâtı esasiye kanunile uzlaştırılamıyacağı meydandadır.

92 inci maddesinde “divanı âli, üyelerinin sayı bakımından bu günkü “âli divan, üyelerinden çok olduğu gibi gördüğü ödev bakımından da farklıdır :

“Divanı âli 30 üyeden teşekkül eder. Bunların 10 u Ayan kurulundan, onu Devlet şurası ve onu Temyiz mahkemesi ve İstinaf Başkan ve üyeleri arasından kur: ile ayrılıp saptanır. Ayan kurulu dairesinde lüzum görüldükce padişahın iradesile toplanır ve ödevi, vekiller ile Temyiz mahkemesi Başkan ve üyelerinin ve padişah aleyhine hareket ve devleti tehlikeye düşürmeğe kalkışanların mahkemesidir.

Finans işlerine bağlanan 106 ıncı maddesindeki :

“Muhasebat divanı üyeleri 12 kişiden ibaret olacak ve her biri meb'uslar hey'eti umumiyesinin ekseriyetle azline lüzum görülmedikce memuriyetinde ölünceye kadar kalmak şartile padişahın iradesile saptanacaktır.”

Hükmü bu günkü şekilden farklı olduğunu göstermektedir. Muhasebat divanı üyeleri halen kamutaydaki saylavlar tarafından seçilmektedir.

Hamidin Mithat paşaya, memleketten sürmek için dayandığı 113 madde hükmü henüz mutlak kuvvetin padişahın elinde olduğunu göstermektedir :

“.....Hükûmetin güvenliğini bozdukları taktirde zabıta ile belgelendirilen araştırmalar üzerine işledikleri fenalığı gerçelmiş olan kimseleri sürgün eylemek padişahın elindedir.”

Görülüyorki 1876 da ilân edilen ve 119 maddeden ibaret olan kanunu esas hükümleri her ne kadar bir taraftan mutlak kuvveti taşıyan padişahın hüküm ve kudretini yıkıyorsa da, yine bir çok cihetlerden de ona zulüm yapabilmesine imkân bırakacak maddeleri taşıyordu. Netekim padişah fırsat düştükce bu maddelerden faydalanmakta gecikmemiştir.

Hamit Azizi padişahlıktan endirmesi dolayısıyla halkın gözünde değimlenen Mithat paşayı, Namık Kemal ve diğer hürriyet sevenleri ana vatandan uzaklaştırmada geçikmedi. Mithat paşa kanunu esasının 113 üncü maddesine dayanılarak sürgün edilince kimsede güvenlik kalmadı. Bundan sonra gelen vekiller saraya devam ile padişahın isteklerine çalışmağı yol edindiler.

Mithat paşa kanunu esasının kurucusu sayıldığından halk arasında bu zannı yok etmek için kendisinin sürgün edilışinden sonra (Meclisi meb'usan) nın açılması çabuklaştırıldı. Meclis özel törenle açıldı. İlk (Meclisi meb'usan) Başkanı Ahmet Vefik paşa idi.

Meclis 1877 de açıldı. 24 Nisanda Rusya savaşı başladı. Meclisi meb'usan savaş içinde iken birinci toplantı devresini tamamladı. Pilevnenin düşüşünden sonra Ruslar (İslimye) ve (Yanboli) üzerine saldırarak Edirneyi korkuttukları zaman Meclisi meb'usan ikinci defa açılmıştı. Mecliste yapılan görüşme sırasında meb'uslar devletin düştüğü felaketlerin idaresizlik yüzünden doğduğunu söylediler ve vekiller kuruluna itimatsızlık gösterdiler.

Zaten meşrutiyet idaresini istemiyen Hamit meb'uslar ve Ayan meclisini kapatmağa karar vermişti. Fakat ilk önce "Sadırazam,"ı değiştirmekle iktifa eyledi. Bir müddet sonrada ortada kararlaştırılan barış başlangıçlarının zararlı şartları taşıması gerek meb'uslar ve gerek halk arasında dedi koduyu arttırdığından bunu fırsat bildi. 1878 de meb'uslar ve Ayan meclisini paydos ettirdi.

İkinci Hamit meb'uslar ve Ayan meclisini bir daha toplantıya çağırarak üzre dağıtmıştı. Bundan sonra padişah (İstipdat) yolunu tuttu. Devlet işlerini (Babıali) den saraya getirtti. Hafiyeliğin kadrosunu genişletti. Canını korumağı vehim ve vesvese derecesine çıkarmış olduğundan, devlet ve ulus büyük zararlara uğruyordu.

Hamidin müstebit hükûmeti yüreğinde hürriyet ateşi yanan yurttaşların sayısını çoğalttı ve onları meşrutiyeti yeniden canlandıрмаğa sürükledi. Tabii bu yoldaki girişmeler gizli kalıyordu. Söylene gelen ülküyü başarmak üzre İstanbulda "İttihat ve terakki cemiyeti," adile gizli bir kurum teşkil edildi. En evvel "Mektebi tıbbiyeyi askeriye," nin genç talebeleri arasında yapılan gizli cemiyet fikri yavaş yavaş içten ve dıştan genişlemiş, cemiyete girmiş olanlar on beş yıl hürriyet savaşlarında bulunmuşlar ve pek çokları hapis ve sürgün edilerek hükûmet şeklini değiştirmek ümü-dile kurban olmuşlardır.

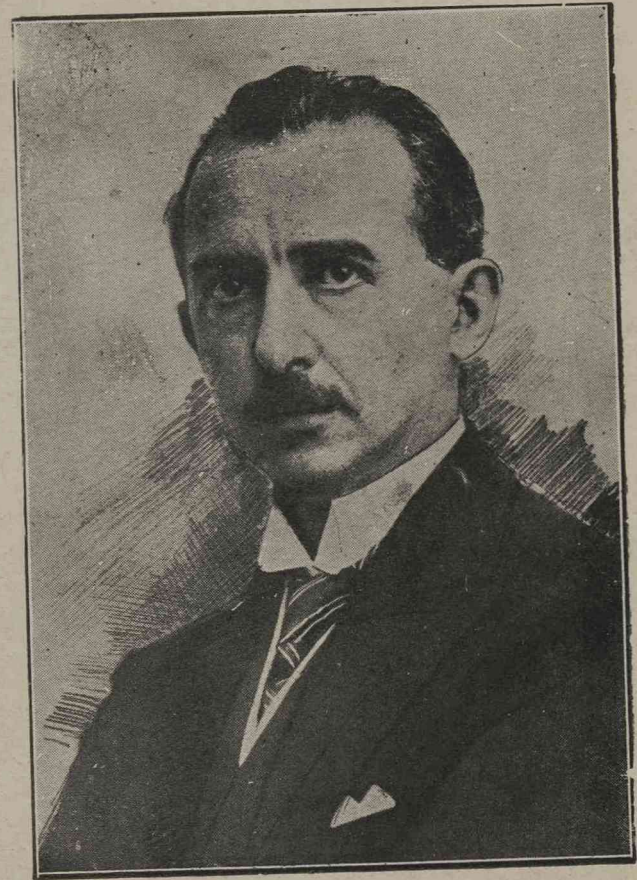
1897 yılında olan Yunan savaşındaki zafersiz ikinci Hamidin kuvvet ve istipdadını arttırdı; hürriyet partisine bağlı veya bağlı sandığı bir çok adamları zindana soktu. İttihadı terakki cemiyetinin faaliyeti bu zamanlar durgunluk gösteriyordu.

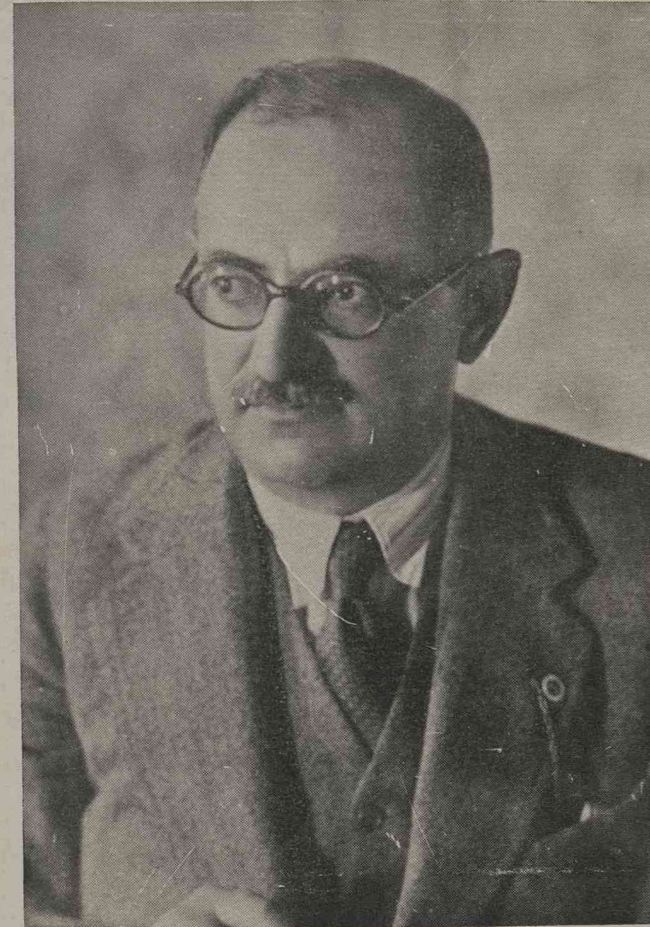
Fakat bir kaç yıl sonra, memlekette yeni bir teşkilât baş gösterdi. Süryede bazı kurmay subayları tarafından "hürriyet kurumu," adile yeni bir cemiyet kuruldu. Bu kurumun başında çok çalışan kurmay yüzbaşısı Mustafa Kamal Atatürkümüz daha o zamandan yurdu için kendini büyük tehlikelere atmıştı. Selâniğe giderek bazı kimselerle birlikte

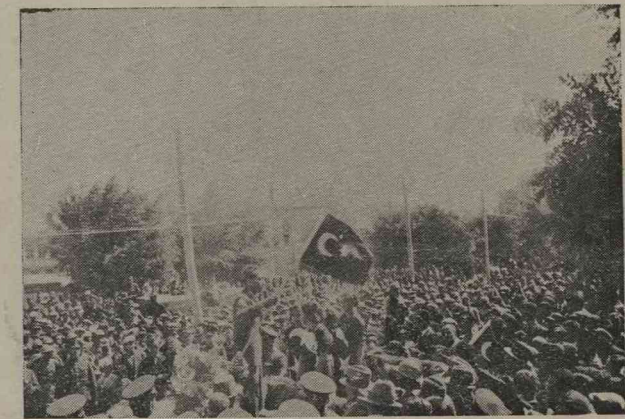
— Devamı var —

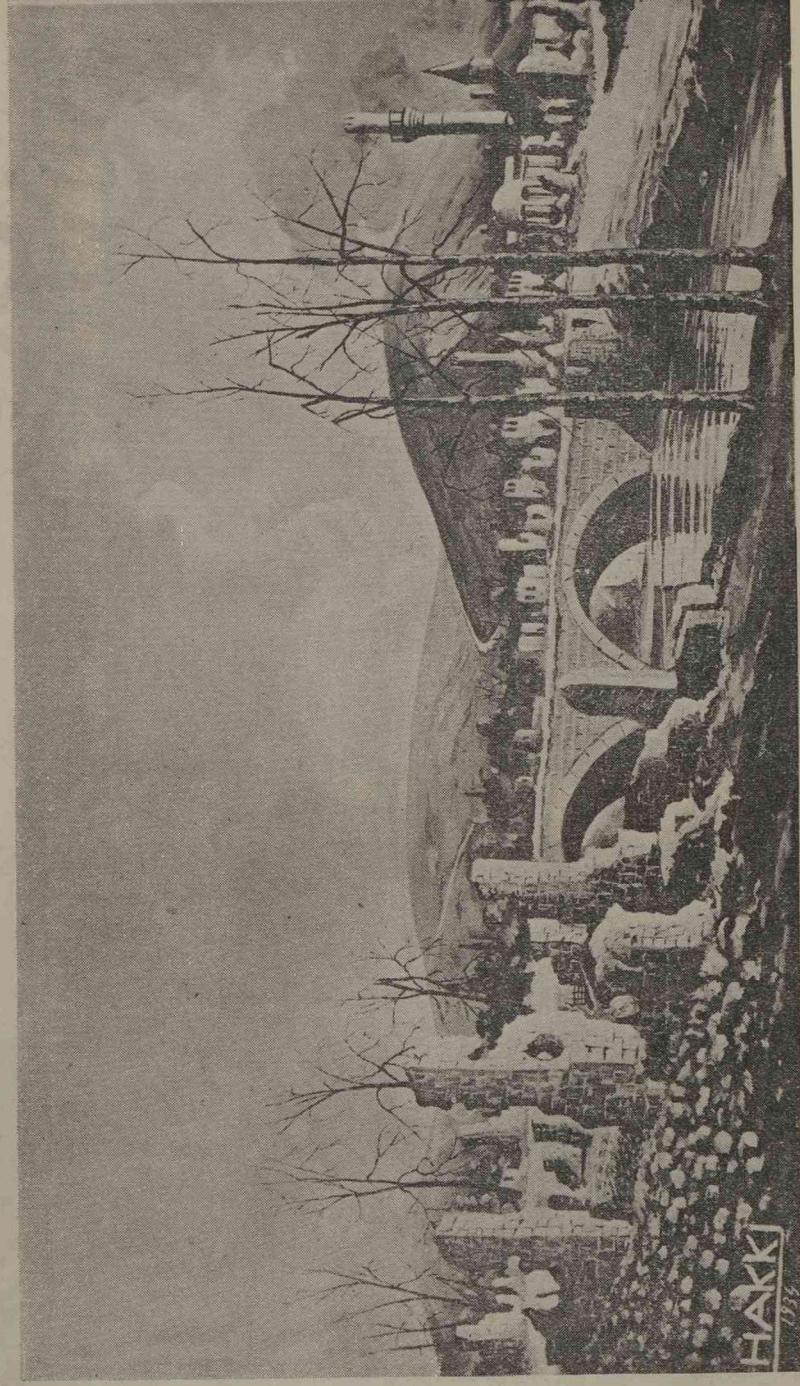

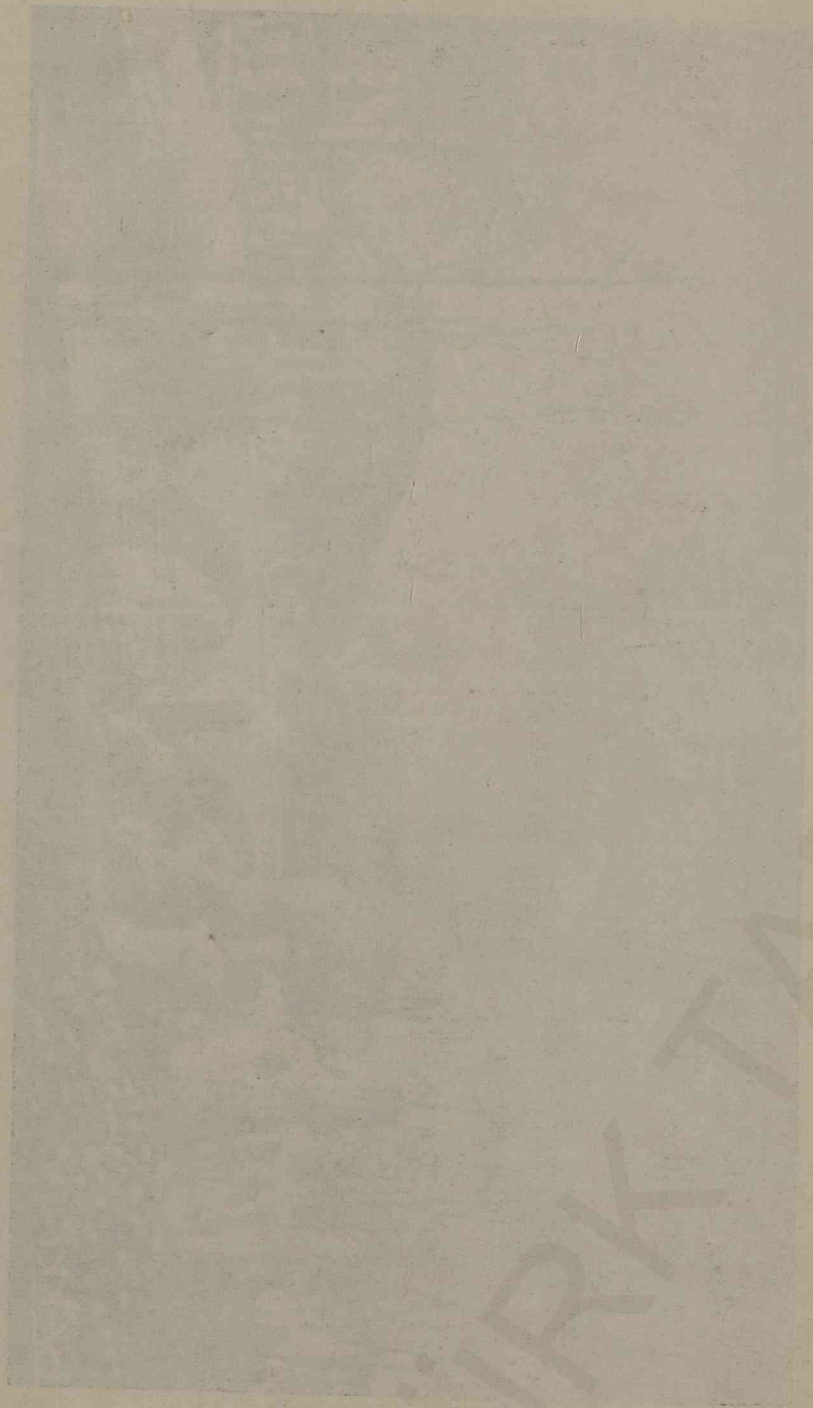

Halkın tezahuratı

Eskişehir istiladan kurtulduğu gün böyle idi

Hi deyd nuy vishuvu? nishatni idoshid?

Canavar Piyesi

Evimizin Üyeleri

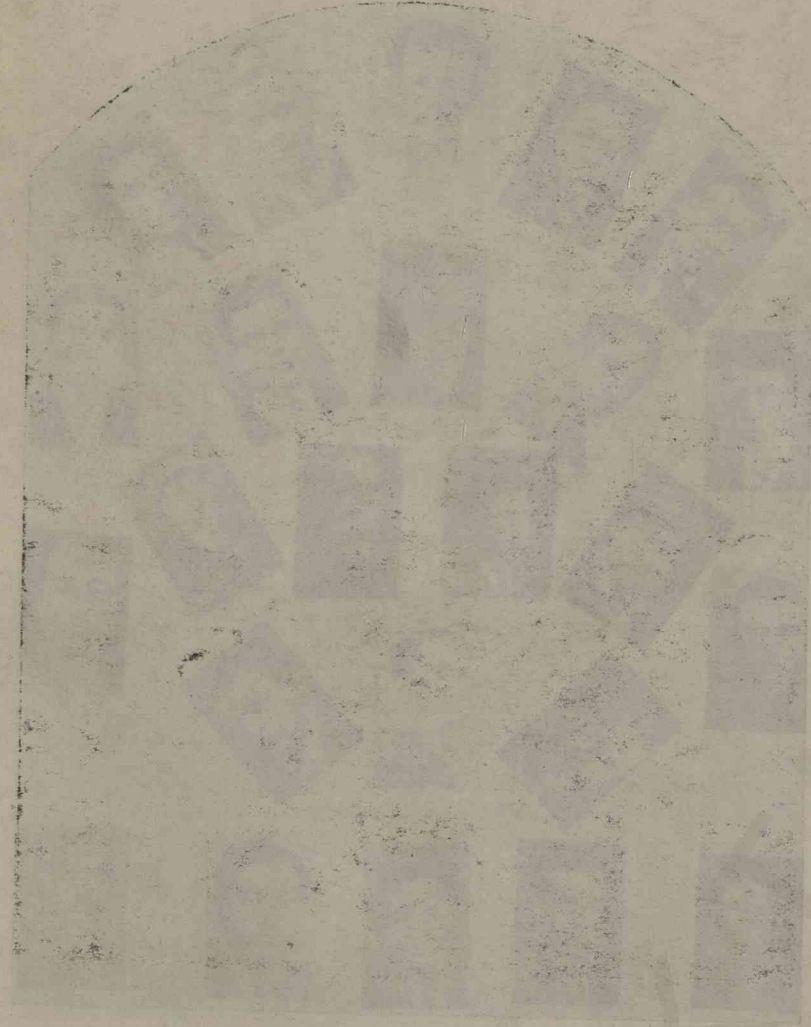
Evimizin Üyeleri

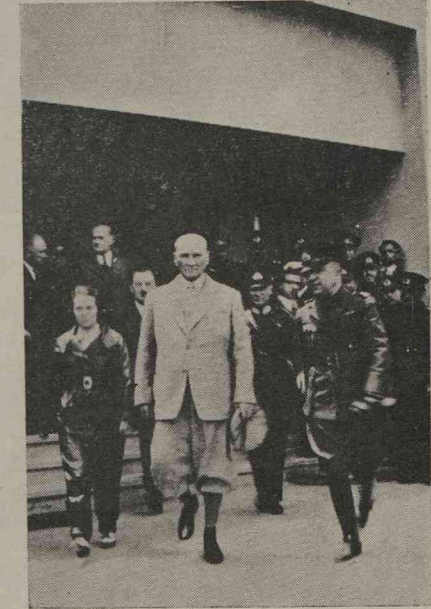
Evimizin Üyeleri

Evimizin Üyeleri

Ermine Üyesi

Atatürk Şehrimizde

Atatürk Hava Alanında

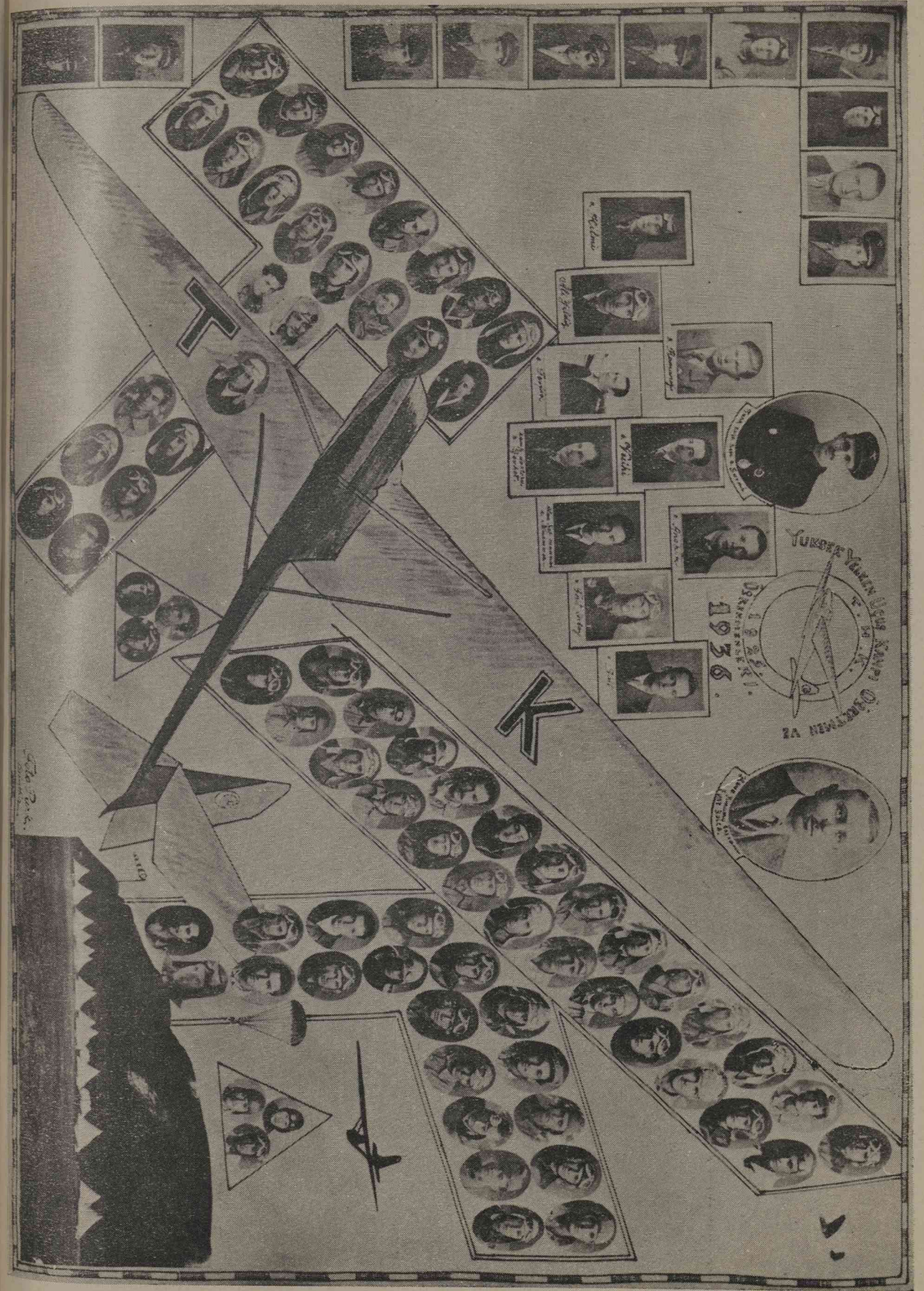
Tükkuşu Bayanlarımız kendi karavanalarını taşıyorlar

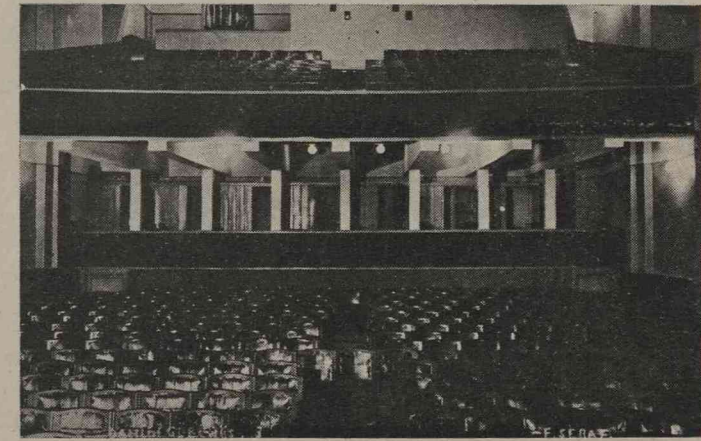
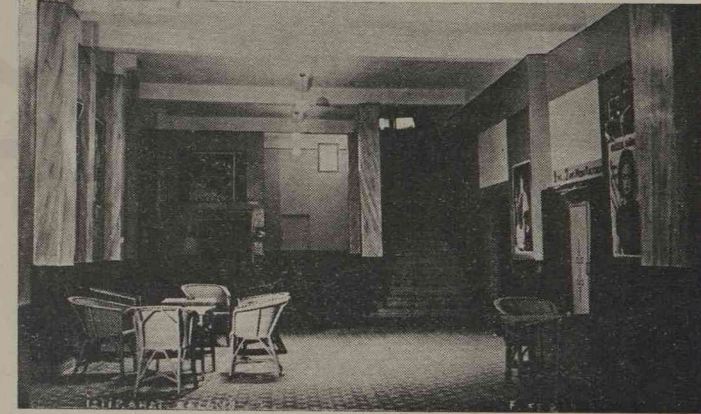
Talebeden Bayan Naciye

1936

1936

Hava kurumunun değerli Eşkanı Fuat Bulca ve İnönü Türkkuşu talebeleri

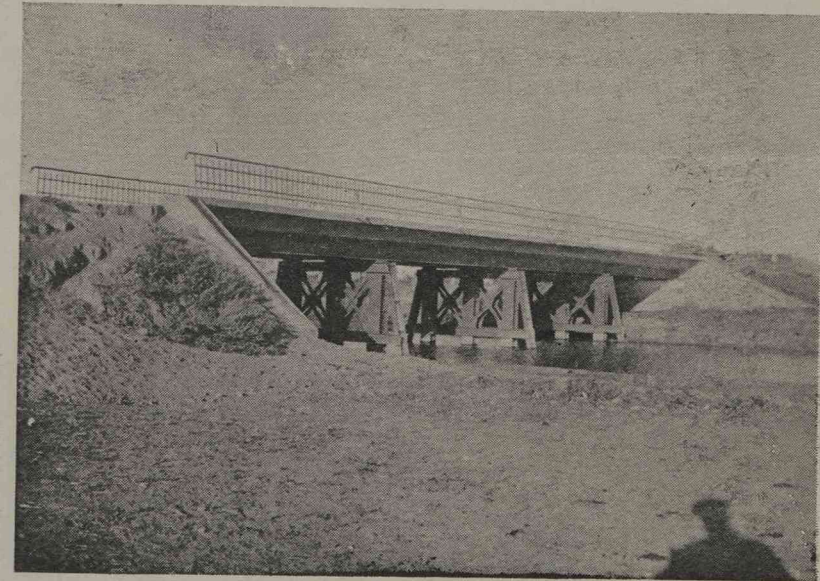
936 da açılan Yeni Sinema

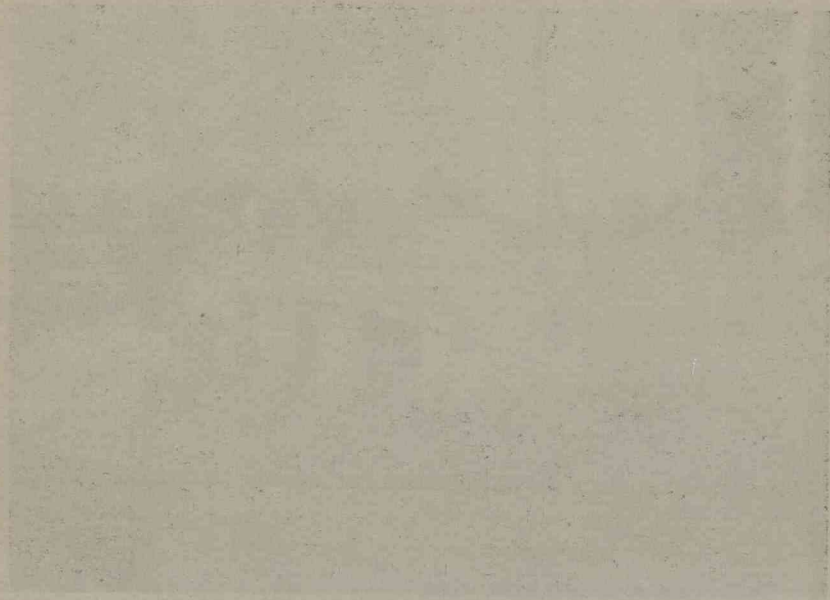
1936 da açılan Kuru Ziraat deneme Çiftliklerinde çalışmalar

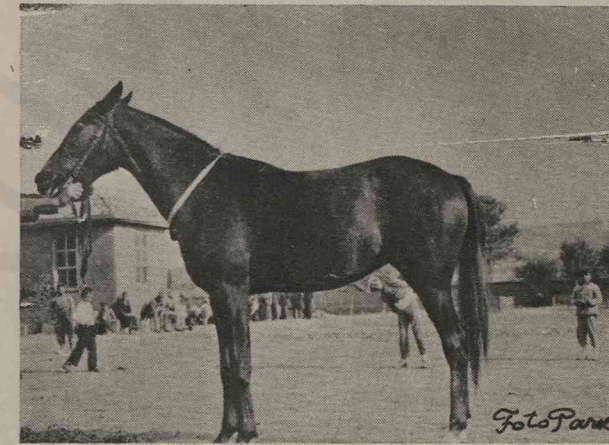
1936 da ikmal edilen akarbaşı köprüsü

1936 da yapılan Sazova köprüsü

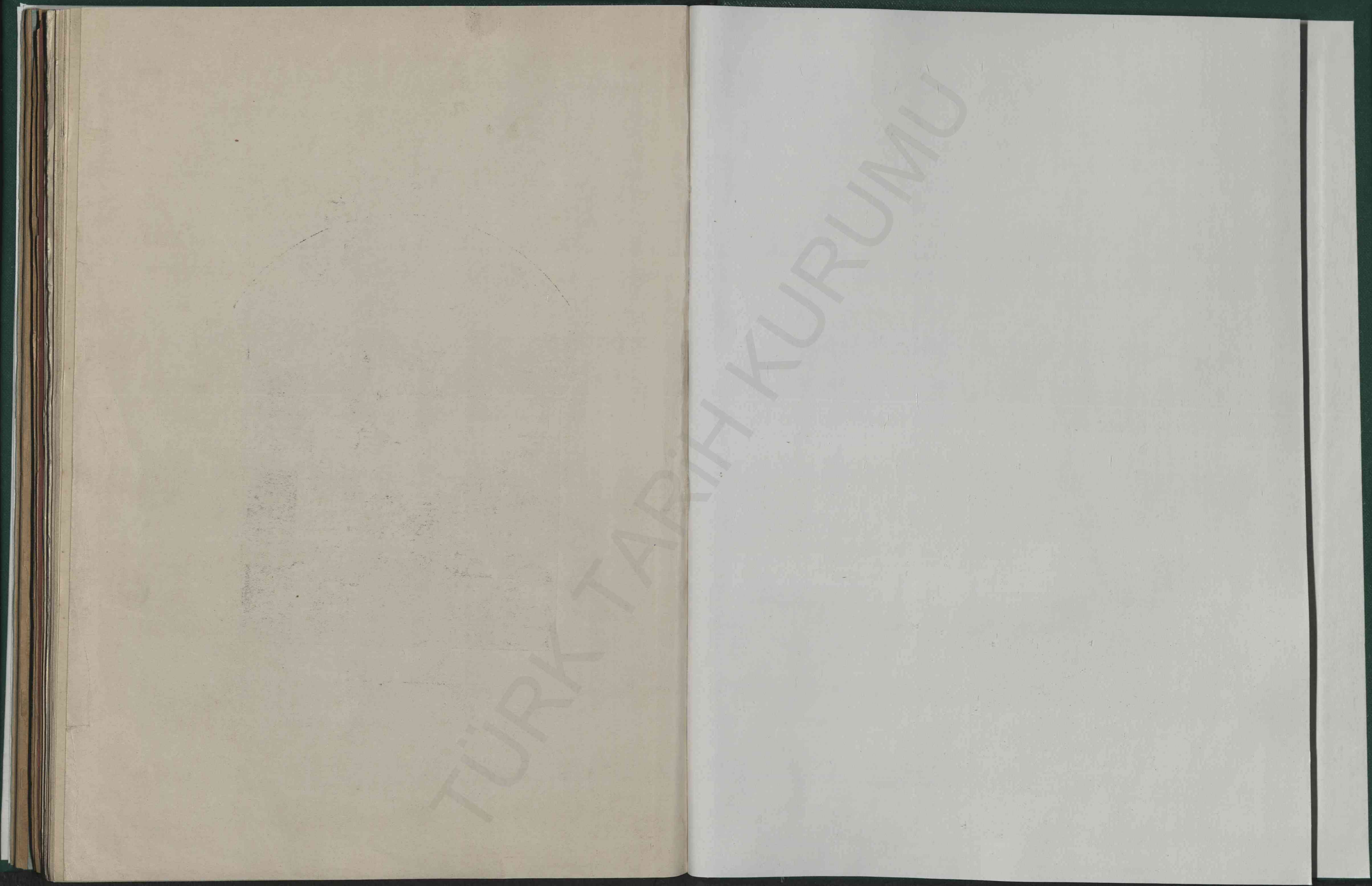
936 da Hayvan Sergisi

936 da Hayvan Sergisi

Evimiz Üyeleri

TÜRK TARİH KURUMU

Kurum Adı: TÜRK TARİH KURUMU
Sicil No: 255.7.2/24/807732
DERGİLER HALKEVİ 33-36 (1935-1936) Markası: .MARKASIZ
Bulunduğu Yer: Konusu: TÜRKÇE

